

ARHIMANDRIT
VASILIOS BACOIANIS

VORBELE POT RĂNI

*cum să nu greșim
prin cuvânt*

Arhimandrit
VASILIOS BACOIANIS

VORBELE POT RĂNI

*Cum să nu greșim
prin cuvânt*

Traducere din limba greacă de
Pr. Șerban Tica

EDITURA DE SUFLET
EDITURA TABOR
București

Redactor: Amalia Dragne

Coperta: Cathisma Graphics

Traducere după originalul în lim-
greacă: Arhim. Vasilios Bakoianis, H
ΕΣΣΑ ΕΙΝΑΙ ΜΑΧΑΙΡΙ...!, Ed. Ta-
2013.

© Editura Tabor,
pentru prezenta ediție

inregistrarea CIP a Bibliotecii Naționale a
României

Vasilios Bacoianis, Arhimandrit

Orbele pot răni / Arhimandrit Vasilios
Bacoianis; trad. din limba greacă de pr. Șerban

- București: Editura de Suflet, 2013

ISBN 978-606-92943-3-8

a, Șerban (trad.)

Prolog

Dacă am fi știut ce mare pagu-
bă sufletească ne poate adu-
ce limba, am fi preferat să rămânem
muți!... Să putem auzi, dar să nu
putem vorbi. Dar limba, nimeni din-
tre oameni nu poate s-o domolească! Ea
este un rău fără astâmpăr; ea este plină
de venin aducător de moarte, ne spune
Sfântul Apostol Iacov, ruda Domnu-
lui (Iac. 3, 8). Oare conștientizăm noi
acest lucru?

De-ar ajuta această cărticică încât
să ne putem stăpâni limba și să pu-
nem gurii noastre pază și peste buze
pecete de înțelepciune (Înt. Sir. 22, 30),
spre mântuirea sufletelor noastre!

La bună citire!

1.

*Limba –
fiară neîmblânzită*

*O*rice fel de fiare și de păsări, de târâtoare și de vietăți din mare se domolește și s-a domolit de firea omenească. Dar limba, nimeni dintre oameni nu poate s-o domolească! (Iac. 3, 7-8). Însăpăimântător! Sfântul apostol numește limba fiară nedomolită, neîmblânzită! Ceea ce înseamnă că această fiară poate ușor – cât de ușor ne este să deschidem gura ca să vorbim – să ne devoreze sufletul!

Prorocul David, deoarece nu-și putea îmblânzi singur această fiară, L-a rugat pe Domnul să-i pună porți și încuietori la gură: Pune, Doamne, strajă gurii mele și ușă de îngrădire împrejurul buzelor mele (Ps. 140, 3). Însă oricâte

încuietori și uși am pune gurii noastre, „fiara” va găsi cum să le treacă pentru a aduce pagubă. (Căci nimeni nu este desăvârșit în afară de Dumnezeu, nici chiar îngerii.)

„Foarte puțini sunt cei care pot opri apa fără stăvilar sau alt mijloc de ajutor. Și mai puțini sunt cei care pot pune frâu unei guri ca o moară stricată”, ne spune Sfântul Ioan Sinaitul în cuvântul al 11-lea din *Scara*¹. „Când n-am vorbit nu m-am căit, dar ori de câte ori am vorbit, m-am căit!”, spunea un sfânt părinte. „Vai și-amar de tine!”, i-a zis vestitul părinte Efrem Katunakiotul tânărului său ucenic. (Desigur, acesta și-a venit imediat în fire și a îngenuncheat, cerându-i iertare).²

Și vestitul părinte Iosif Isihastul i-a spus unui monah care-l provocase la o discuție pe teme controversate: „Lasă astea, căci vom spune cuvinte grele și ne vom supăra.” Dar pentru că monahul insista, „atunci bătrânul Iosif,

¹ *Scara raiului*, Cuvântul 11, 10, traducere de ÎPS Nicolae Corneanu, Ed. Amarcord, Timișoara, 1997.

² *Părintele Efrem Katunakiotul*, Ed. Schitul Sf. Efrem, Katunakia, Sfântul Munte, p. 108.

enervându-se, a folosit fraze și epitete usturătoare”¹.

Acestea nu sunt justificări pentru noi ca să ne lăsăm limba liberă să spună orice vrea. Nu! Vă spun că pentru orice cuvânt deșert, pe care-l vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua judecății (Mt. 12, 36). Cuvânt deșert este orice cuvânt neduhovnicesc, neziditor, după Sfântul Vasile cel Mare.

Înspăimântător! Pentru orice cuvânt deșert, cât de mic, lăsat să iasă din gura noastră, vom da socoteală!²

Conștientizăm oare acest fapt?

¹ *Ibidem*, p. 175.

² Este valabilă și reciproca: pentru orice cuvânt bun ieșit din gura noastră vom primi de la Domnul răsplata după măsură, cu siguranță răsplată mai mare decât cea pentru o bucată de pâine dată unui sărac! Oare nu este mai bun cuvântul decât darea cea bună? (Înt. Sir. 18, 17). Putem face deci milostenie și prin vorbele de folos spuse celorlalți, după Sfântul Ioan Gură de Aur.

2. *Pune frâu!*

Dacă cineva socotește că e cucernic, dar nu își ține limba în frâu, ci își amăgește inima, cucernicia acestuia este zadarnică (Iac. 1, 26). Bărbatul limbut nu se va îndrepta pe pământ; pe omul nedrept răutatea îl va duce la pieire (Ps. 139, 11). Va trebui să-ți înfrânezi limba ca să nu ajungi la pieire!

Dar limba este o „fiară neîmblânzită”. Se poate domestici o astfel de fiară? Sigur că se poate. Altfel, Domnul nu ne-ar fi spus că vom da socoteală pentru orice cuvânt deșert (cf. Mt. 12, 36).

Să presupunem că guvernul ar avea un instrument cu care ar înregistra toate cuvintele spuse de noi. Și, de îndată ce ai rosti vreun cuvânt care nu îți este pe plac, ai fi aruncat în închisoare sau ai plăti o amendă ma-

re, de 1000 de euro, să zicem. Ce ai face într-o asemenea situație? Nu ai fi mult mai atent la cuvintele tale? N-ai fi vigilent în toate cele douăzeci și patru de ore din zi? Cu siguranță, așa ai fi! Vezi cum, de frică, poate fi legată această fiară, limba?

Guvernul poate să nu fi instituit un astfel de instrument, dar Dumnezeu l-a instituit. Dumnezeu „înregistrează” orice cuvânt ce iese din gura ta, de care vei și da socoteală! (cf. Mt. 12, 36). Ceea ce înseamnă că, de te vei teme de judecata lui Dumnezeu, vei avea grijă de cuvintele tale. Dacă nu te temi, spui tot ce-ți trece prin minte, arătând astfel că nu crezi deloc în Domnul, Care a spus că vei da răspuns în ziua Judecății, după Sfântul Vasile cel Mare.

Dacă nu greșește cineva în cuvânt, acela este bărbat desăvârșit, în stare să-și înfrâneze și tot trupul (Iac. 3, 2). Adică: biruința asupra limbii înseamnă biruința asupra tuturor patimilor! Și Sfântul Apostol Iacov folosește două exemple din viața de zi cu zi pentru a ne convinge.

Primul: precum domesticim calul cu frâul, tot astfel, prin înfrânarea

limbii domesticim și supunem întreaga noastră fire, și trupul, și patimile. Dar, dacă noi punem în gura cailor frâul, ca să ni-i supunem, ducem după noi și trupul lor întreg (Iac. 3, 3).

Al doilea: cârma corabiei este o parte mică în raport cu întregul corabiei și, cu toate acestea, doar cu ajutorul ei se conduce întreaga corabie.

Iată și corăbiile, deși sunt atât de mari și împinse de vânturi aprige, sunt totuși purtate de o cârmă foarte mică încotro hotărăște vrerea cârmaciului. Așa și limba: mic mădular este, dar cu mari lucruri se fălește! Iată puțin foc și cât codru aprinde! (Iac. 3, 4-5).

În puterea limbii este viața și moartea și cei ce o iubesc mănâncă din rodul ei (Pilde 18, 21).

Cel ce-și păzește gura și limba lui își păzește sufletul lui de primejdie (Pilde 21, 23).

3.

Nu te băga!

„Ce să fac să mă mântuiesc?”, l-a întrebat un monah pe un duhovnic. Și i s-a răspuns: „Când altul vorbește, nu te băga să-ți spui părerea!” Înțelept răspuns!¹

Gândurile și cugetele noastre sunt fiicele minții noastre, spune Sfântul

¹ Se vede că monahul care pune întrebarea nu este apăsător de păcate mari, de aceea și primește acest răspuns. Dacă ar fi fost rob păcatului curviei, duhovnicul i-ar fi spus: „Nu mai curvil!” Înțelept este să dai fiecărui om sfatul care i se potrivește. Sfântul Ioan Botezătorul, când au venit și vameșii să se boteze și i-au spus: Învățătorule, noi ce să facem?, el le-a răspuns: Nu faceți nimic mai mult peste ce vă este rânduit. Și îl întrebau și ostașii, zicând: Dar noi ce să facem? Și le-a zis: Să nu asupriți pe nimeni, nici să învinuiți pe nedrept, și să fiți mulțumiți cu solda voastră (Lc. 3, 12-14).

Maxim Mărturisorul. Și precum mama își iubește copiii, oricât de urâți ar fi, așa și mintea își iubește gândurile proprii, fiicele ei. Și dorește să le „publice” ca fiind cele mai înțelepte, chiar și atunci când sunt cele mai nesocotite.

Dovada: când vorbește altul, nu-i dăm cuvenita importanță, nu-l lăsăm să-și termine raționamentul, ci îl întrerupem, îi luăm cuvântul din gură (mai puțin atunci când începe judecarea!). Deoarece avem falsa părere – din egocentrism – că propriile noastre cuvinte sunt mai deștepte! În-să aceeași greșită părere o are și interlocutorul nostru. De aceea, nici acesta nu ne dă nouă atenția necesară. E nerăbdător să își prezinte și el propria înțelepciune. De aceea se bagă și ne întrerupe și el. Și îl întrerupem și noi! „Plăcută” discuție! Vedeți deci că nu folosul pentru aproapele ne face să vorbim în public, ci egocentrismul, dorința de „popularizare” a înțelepciunii noastre.

Din cuvintele tale te voi judeca, slugă vicleană, ne spune Domnul (Lc. 19, 22). Aceasta înseamnă, între altele: pentru a înțelege cine este egocentric nu avem nevoie să-l vedem făcând

„nebunii”, ci doar să îl vedem discutând cu alții.

„Cel care în discuțiile sale dorește să-și impună părerea, fie ea chiar dreaptă, să știe că suferă de boala diavolului (adică de trufie). Și de se întâmplă aceasta cu cei de-o seamă cu el, poate se va vindeca vreodată prin muștrare de la cei mai mari. Însă dacă aceasta o face cu cei mai mari sau mai înțelepți, atunci patima sa este omenește cu neputință de vindecat”, citim la Sfântul Ioan Scărarul.¹ E diagnosticul unui mare doctor, care ar trebui să ne facă să ne întrebăm dacă mai suntem încă sau nu în viață!

Părintele Efrem Katunakiotul, ca un alt doctor bun, ce pune și el diagnostice înțelepte, în funcție de „simptomele” pe care le vedea, l-a numit necuviincios pe un monah ce dădea sfaturi duhovnicești în prezența duhovnicului său. Spunea: „Odată am văzut un ucenic sfătuind chiar în fața duhovnicului său. Adevărată necuviință!”² Și nu pentru că i-ar fi interzis monahului să sfătuiască, nu! Însă când este de față cel mai mare, cel tânăr trebuie să tacă,

¹ Scara, Cuv. 4, 41.

² Părintele Efrem Katunakiotul, p. 175.

după cum spune și apostolul: *Fiilor duhovnicești, supuneți-vă preoților* (I Pt. 5, 5). Adică întotdeauna are cuvântul cel mai în vârstă: *Grăiește tu, cel care ești mai bătrân, cu bună știință* (Înț. Sir. 32, 4).

Cel tânăr ascultă cu smerenie discuția (având dispoziția de a învăța ceva de la cei mai mari decât el) și, dacă este întrebat, participă și el la discuție: *Grăiește, tânărule, când ai nevoie; însă după ce de două trei ori te va întreba* (Înț. Sir. 32, 8). „Cel ce are smerenia, nu face niciodată pe învățătorul; ascultă și, atunci când i se cere părerea, vorbește smerit. Niciodată nu zice «eu», ci «îmi zice gândul», sau «Părinții spun», adică vorbește ca un ucenic”, spunea părintele Paisie Aghioritul.¹

E bine de luat aminte la următoarea întâmplare: Cuviosul Pimen, mergând împreună cu fratele său mai mare, Anuv, stătea și asculta când se discuta, fără să vorbească, fără să se bage în discuție și să-și spună părerea.² Nu-l mânca limba să-și spună gândurile așa-zis înțelepte!...

¹ Cuv. Paisie Aghioritul, *Cuvinte...*, vol. II, Suroti, p. 78.

² Pateric, Pentru Avva Pimen.

4. Punctul slab

Păcat de moarte (veșnică) este când cineva, păcătuiind, rămâne neîndreptat, spune Canonul 5 al Sinodului VII Ecumenic. Un astfel de păcat este și limba nestăpânită. Cu alte cuvinte, oriunde limba e slobodă, stăpânește moartea!

Între zidurile Constantinopolului exista ceea ce numim cu toții Kerkoporta (Punctul slab). În timpul ultimului asalt asupra cetății (1453), această poartă a fost uitată deschisă. Atacatorii au descoperit-o și au intrat în cetate și au cucerit-o, cu toată apărarea eroică a înaintașilor! În cazul vieții duhovnicești, punctul slab este limba neînfrânată!

Sfântul Vasile cel Mare ne învață că și un singur cuvânt, deși nu es-

te rău, dacă este spus fără folos (adică nu zidește spre desăvârșirea credinței), Îl întristează pe Duhul Sfânt, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel: *Din gura voastră să nu iasă nici un cuvânt rău, ci numai ce este bun, spre zidirea cea de trebuință, ca să dea har celor ce ascultă. Să nu întristați Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu [...]* (Ef. 4, 29-30).

Un frate a fost întrebat: Ce ai făcut de a plecat de pe chipul tău harul lui Dumnezeu? Și, cercetându-și conștiința, își aminti cum cu o zi înaintea, vineri (zi de ajunare deplină la ei), a văzut în afara mănăstirii un tânăr monah mâncând dis-de-dimineată, căruia i-a zis: „Ce faci acolo vinerea așa de dimineată?” Atât a fost! L-a întristat pe Duhul Sfânt și a plecat de la el harul dumnezeiesc.¹

Și, cu cât este mai greu cuvântul nostru (calomnios, hulitor, cu înjurături etc.), cu atât mai mult Îl întristăm pe Duhul Sfânt. „Iar cât de grav e să întristăm Duhul Sfânt nu mai este nevoie s-o spun”, scrie Sfântul Vasile cel Mare.²

¹ Everghetinos, vol. 3, 2, cap. 8, 31.

² PG 31, 1, 100.

Gândiți-vă doar ce pagubă sufletească poate face gura noastră neînfrânată! „Cum e cu putință să ne păzim inima, când deschidem principala ei ieșire, limba?”, se întreabă Cuviosul Sisoe cel Mare.¹ Creștinul se poate nevoi priveghind în rugăciune, slăbind din cauza postului, nelipsind de la slujbe, spovedindu-se și împărtășindu-se des, dar, de nu-și va păzi limba, deșarte sunt nevoințele sale!

„Zis-a bătrânul: buni sunt (acești părinți), cu adevărat, dar ograda (curtea) lor n-are ușă și cel ce voiește intră în grajd și dezleagă asinul. Iar acestea zicea, însemnând că cele ce vin la gură, acelea le grăiesc.”²

„A întrebat odată Avva Longhin pe Avva Luchie despre trei gânduri, zicând: Voiesc să mă înstrăinez. I-a zis lui bătrânul: De nu-ți vei stăpâni limba nu ești străin, oriunde vei merge. Deci și aici stăpânește-ți limba și ești străin.”³

¹ Everghetinos, vol. 4, 24, cap. 1, 6.

² Patericul, Pentru Avva Antonie, 20.

³ Ibidem, Pentru Avva Longhin, 1.

5. *De la cuvinte la fapte*

Mai bună este căderea pe pământ, decât căderea din pricina limbii (Înt. Sir. 20, 19), căci după cuvintele rele vor veni și faptele cele rele.

Cuvântul urât atrage fapta cea rea. „Calea ce duce la fapte este formată din cuvinte. Întâi vine gândul, apoi vin cuvintele și la urmă faptele. Mulți oameni cuviincioși au fost atrași spre fapte rele din ascultarea cuvintelor rele!”¹

Aceasta înseamnă că, de vrei să nu faci fapte rele, trebuie să îți ții gura închisă, să nu vorbești despre ele! „Dacă închizi fiara într-o vâgăună fără aer, se va sfârși. Dacă însă o vei lăsa liberă să respire, se va sălbătici. La fel se face

¹ Sf. Ioan Gură de Aur, PG 62, 478

și cu dorințele tale. Dacă le scoți afară prin cuvinte, vor prinde viață. Devin fapte și te aruncă în prăpastia pierzării. Ai gânduri viclene? Nu le spune, ci ține-le ascunse în «groapă» și vor muri curând.”¹

Nici nu asculta!

Că iată moartea intră pe ferestrele noastre și dă năvală în casele noastre (Ier. 9, 21). Moartea sufletească intră în sufletul nostru prin porțile simțurilor. Atunci când ascuți cuvinte nepotrivite, îți omori sufletul.

Și să nu crezi falsei păreri despre tine, care spune: eu, chiar dacă ascult, nu sunt atins de ele! Sigur că te ating, dar nu o pricepi! „Nu ești tu mai mare decât protopărinții omenirii, care au fost înșelați prin vorbirea vicleană cu șarpele!”²

Chiar și bârfă pe seama fratelui tău de ascult, îți omori sufletul! Frate, nu-l îngădui pe cel ce bârfește împotriva altuia, chiar de spune adevărul, ca să nu suferi și tu de aceeași pagu-

¹ Ibidem, 50, 187

² Avva Isaia, în *Prologhiar*, vol. 1, 22, cap. 7

bă cu cel ce bârfește. Căci poate să vină un mincinos judecându-l pe frațele tău și tu să pleci urechea și să-l asculți! Astfel, moartea pe care o scoate acela din gură îți intră în inimă prin urechile tale!"¹

Gândește-te acum cât de greu păcătuiești când te găsești într-un anturaj și vorbești cuvinte păcătoase! Transmiți în sufletele lor otravă de moarte, „molipsindu-i pe toți cu boală”². Ești un răufăcător periculos!... De aceea, Sfântul Apostol Pavel le spunea corintenilor ca, de va fi vreunul dintre ei *ocărâtor, sau bețiv, sau răpitor, cu unul ca acesta nici să nu ședeți la masă* (I Cor. 5, 11).

Sfântul Ioan Gură de Aur

„Sufletul este ca ceara. Dacă porți discuții «reci» îl secătuiești, îl împietrești. Dacă porți discuții «calde» îl înmoi! Ce este vântul pentru corabie este cuvântul pentru suflet. Cu cuvântul îl duci unde vrei și îl prefaci cum vrei.” (PG 62, 478)

¹ Cuv. Efrem Sirul, în *Enchiridion*, vol. 2, 59, cap. 8.

² Sf. Ioan Gură de Aur, PG 54.

6. *Anturajul – troacă de porci*

Sfântul Ioan Gură de Aur îi aseamănă pe cei cu gura slobodă cu porcii! „Nu vedeți porcii cum se scaldă în murdărie? La fel sunt și cei care înjură! Ce poate fi mai murdar decât cuvintele scârboase pe care le rostesc cei ce înjură?”¹

Groapă deschisă grumazul lor, cu limbile lor viclenesc, spune Scriptura (Ps. 5, 9). Mormânt deschis, pentru că acesta împrăstie putoare și murdărie. Altfel spus, fiecare cuvânt rău ieșit din gura omului este însoțit de putoare, întinându-i sufletul. Ceea ce iese din gură, aceea spurcă pe omi (Mt. 15, 11), ne spu-

¹ Sf. Ioan Gură de Aur, PG 60, 233.

ne însuși Hristos. Și atunci omul putea ca un mormânt deschis.

Această duhoare, ce iese din gura unui astfel de om, se împrăstie și la cei care-l ascultă „la fel cum se întâmplă cu mormântul. Tu îl deschizi, dar mizeria și duhoarea le gustă și cei care sunt cu tine!”¹

Un părinte înduhovnicit urmărea o discuție între alți părinți (monahi). Și observă ceva demn de luat în seamă: când discuția se învârtea în jurul temelor duhovnicești, cobora un înger și-i lăuda pe părinți; când discuția se abătea spre lucruri deșarte, îngerul pleca și veneau porci care se învârteau printre ei. Scotea duhoare și mizerie ce-i murdărea pe părinți.²

Și părinții, ca monahi ce erau, nu înjurau, nu huleau și nu vorbeau murdării. Totuși, îngerul curat pleca și veneau porcii imputiți (diavolii).

Dacă și simpla flecăreală îi îndepărtează pe curații îngeri și-i atrage pe necurații diavoli, gândiți-vă ce legiuni de demoni vin când se vorbește murdar și cu cât se păgubește sufletul! „Vorbele stricate întinează sufle-

¹ Ibidem, 56, 187.

² Everghetinos, vol. 2, 57, cap. 2, 10.

tul și atrag diavoli."¹ Nu doar pătează sufletul, ci îl împrătesc!

Gândiți-vă și cât de urât mirositoare și „îndrăcite” sunt casele în care tatăl, mama și copiii înjură de cele sfinte ori deschid televizorul sau dvd-ul și se uită la ce poate fi mai scârbos!

Astfel, obiceiul unora de a face în fiecare lună sfeștanie în casele lor are motivație: se curăță, se „dezinfectează” de prezența necuraților demoni.

¹ Sf. Ioan Gură de Aur, PG 59, 187.

7.

„Ai gura stricată!”

Un înțelept a spus: „Interiorul omului este ca o rană mereu deschisă, care nu se închide oricâte leacuri i-am pune.” Și niciodată nu punem pe rană sare. (Sarea sunt cuvintele noastre dure și grele pe care le rostim către fratele nostru cel rănit.)

Într-un sat trăia un bătrân cu soția sa. Bătrânul, dis-de-dimineată, lua măgărușul și pleca în pădure, tăia lemne, le vindea și așa își câștiga pâinea. Într-o dimineată trecu prin pădure un voinic. „Bunicule, îți tai eu lemnele!”, zise acesta. Și le tăie. Voinicul trecu și ziua următoare prin pădure și îl găsi pe bătrân tot acolo. „Voi trece zilnic să te ajut”, îi spuse bătrânului. Și într-adevăr veni în fiecare zi.

Într-o zi era căldură mare. „Bunicule, stai la umbră, vin și eu îndată să-mi trag sufletul!”, îi spuse voinicul. Și, cum se așeză alături, îl întrebă iar:

– Ia spune-mi, sunt arătos?

– Da, fiule!

– Sunt muncitor?

– Da, fiule!

– Sunt cuviincios?

– Da, fiule!

– Vezi, bunicule, câte calități am?

– Nu încape vorbă, așa este. Dar ai și un lucru foarte urât. Ai gura stricată!

– Hai, bunicule, să încarc măgărușul.

Și, pe când bătrânul era să plece, voinicul îi spuse:

– Înainte să pleci, vreau să-mi dai una cu toporul.

– Ce spui acolo?

– Vreau să-mi faci acest hatâr!

– Nu se poate, răspunse bătrânul.

– De ce, chiar eu vreau să faci asta!

În sfârșit, bătrânul luă toporul și, cu inima grea, îi dădu o lovitură de-i făcu o rană la gât. Trist, îl salută și plecă.

A doua zi, bătrânul era din nou la pădure. Apăru și voinicul și-l ajută din nou pe bătrân cu toată rana de la gât. În fiecare zi îl ajuta. Când rana i

s-a închis, se apropie de bătrân și îi zise:

– Ia uită-te, cum îți pare gâtul meu?

– Bine, s-a închis rana.

– Da, această rană s-a închis deplin. Dar cealaltă rană, pe care mi-ai făcut-o în inimă, încă sângerează. Mi-ai spus că am un lucru urât, că am gura stricată. Pleacă repede din fața mea să nu te omor!¹

Voinicul uitase de toate complimentele făcute de bătrân, că este frumos, muncitor, cuviincios și celelalte, dar a rămas legat de singura ocară spusă de acela fără intenție. Atât de mult l-a rănit cuvântul acela, încât era gata-gata să ucidă.

Aceasta ne e învățătură de minte despre cât de mult trebuie să fim atenți la cuvintele noastre. O vorbă urâtă, provocatoare, este în stare să strice chiar o prietenie de mulți ani.

¹ Deși voinicul era cuviincios, crescuse în el ura față de bătrân, lucru nepermis unui creștin. Cu alte cuvinte, dacă ar fi fost creștin autentic ar fi putut să îplinească acum îndemnul Mântuitorului: *Binecuvântați pe cei ce vă blestemă, rugați-vă pentru cei ce vă fac necazuri* (Lc. 6, 28). Și așa s-ar fi odihnit sufletul său. Vedeti, una este un om bun și alta e un creștin bun!

Din prieteni să devenim dușmani. Același lucru e valabil și în căsnicie, mai ales pentru femeile care sunt mai înclinate să „le zică”. „Îl vei avea mereu dușman pe bărbatul tău dacă vei avea limba dezlegată, chiar mii de alte daruri de ai avea”, îi scria Olimpia-dei, de curând căsătorită, Sfântul Grigorie Teologul. Cu alte cuvinte: poți fi cea mai frumoasă femeie din lume, dar, dacă ai gura spartă, vei fi pentru bărbatul tău cea mai urâtă! Va fugi de tine ca albina de fum.

Amintiți-vă cuvintele Scripturii: *Cine este omul cel ce voiește viața, care iubește să vadă zile bune? Oprește-ți limba de la rău și buzele tale să nu grăiască vicleșug (Ps. 33, 12).*

8.

Ucigași de oameni

Oricine urăște pe fratele său este ucigaș de oameni și știți că orice ucigaș de oameni nu are viață veșnică, dăinuitoare în El (I In 3, 15). Îl „mănâncă”, îl omoară cu limba! Mușcături și sfâșieri sunt ocările și osândirile pe care i le aruncă. Iar dacă vă mușcați unul pe altul și vă mâncați, vedeți să nu vă nimiciți voi între voi (Gal. 5, 15), scria Sfântul Apostol Pavel galatenilor.

Sabie ascuțită este numită limba de Prorocul David (Ps. 63, 3; 139, 3), în stare să ți sfărâme și oasele, de unde și expresia provenită din experiența populară: „Limba oase nu are, dar oase se sfărâmă.”¹

¹ Este valabilă și reciprocă: O limbă dulce înmoale oase (Pilde 25, 15). Cuvântul bun îl în-

Gândiți-vă la durerile pe care le simte sufletul omenesc sensibil atunci când îi sunt „strivite oasele”!

Părintele Paisie Aghioritul scrie că și vorbe bune de-am spune, dacă nu le spunem și în modul potrivit, îl rănim pe celălalt. Spunea: „Cel care aruncă cu vorbele fără discernământ, chiar adevărate să fie, face rău. Am cunoscut un scriitor care avea multă evlavie, dar care vorbea între oameni într-un mod brutal. ... Odată îmi spune: „La o întâlnire am spus unei doamne asta și asta.” Însă prin felul în care i-a vorbit a rănit-o. A jignit-o în fața tuturor. „Uite, i-am spus, tu arunci cu coroane de lauri aurite și strălucitoare cu pietre prețioase, dar prin felul în care le arunci spargi nu numai capetele cele mai sensibile, ci chiar și pe cele mai tari.”¹

E de preferat să împungi trupul cuiva cu cuțitul decât să sfășii sufletele

moale pe omul dur, rigid. „Zicea Avva Macarie: Cu cuvânt rău și pe cel bun îi faci rău și cu cuvânt bun și pe cel rău îi faci bun.” (Pateru, Pentru Avva Macarie, 37). De vreme ce-l câștigă pe fratele tău pentru Hristos (cf. Mt. 18, 15), nu-l înjură! Biruiește-ți egoismul și spune-i o vorbă bună!

¹ Cuv. Paisie Aghioritul, op. cit., p. 79.

tu celuilalt cu tăișul limbii! Un soț îmi spunea deunăzi, vorbind despre soția lui: „Mai bine m-ar fi tăiat cu cuțitul decât să-mi spună asemenea vorbe grele!” Rana trupului se vindecă și dispare, pe când cea a sufletului se vindecă mai greu și dispare și mai greu! La fel ca rana rămasă în sufletul tânărului harnic din cauza vorbeii grele a bătrânului pe care-l ajutase: *Ai gura stricată!* De aceea și pedeapsa pentru această rănire este mai mare. „Netămăduită este rana, pentru care mai mare este chinuirea și pedeapsa.”¹

Acest tăiș ascuțit îl folosim cu toții. Să ne gândim de câte ori am străpuns trupurile celor de aproape ai noștri, mai ales ale celor pe care nu-i suferim! De câte ori nu i-am înțepat cu vorbele noastre ascuțite, provocându-le răni sângerânde în trupurile lor? Da! Suntem niște criminali, ucigași (cf. I In 3, 15) și pentru aceasta vom plăti „prețul cuvenit”. Tâlharii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu (I Cor. 6, 10).

În iad nu ajung doar desfrânații, și escrocii, și criminalii, ci toți câți îi prădă pe frații lor cu tăișul limbii!

¹ Sf. Ioan Gură de Aur, PG 50, 188.

Un om cu soția sa își mâncau zilele unul altuia neîncetat; bărbatul își lovea soția cu vorbe grele, iar aceea îi răsplătea pe măsură. Într-o zi, pe când se ciondăneau din nou, s-a întâmplat să treacă pe alături un vecin care, privindu-i, a început să strige: „Arde, arde, foc, foc!” Cei doi l-au întrebat mirați unde arde. „În sufletele voastre! Fiți atenți, altfel ajungeți scrum!”

9. „L-am bălăcărit!”

Mai demult, când cineva îl înjura pe vreun vecin, nu spunea *l-am înjurat*, ci *l-am bălăcărit*, care vine de la a spăla.

Da! Cu înjurătura dată îl spăla, îl curăța de păcatele lui. Spuneau de asemenea *l-am împodobit* (îmbrobodit), înțelegând că l-a împodobit cu cea mai înaltă dintre virtuți, cu smerenia.¹

Ne încredințează de aceasta și marele „stareț” al Bisericii noastre, Sfântul Ioan Sinaitul: „Insulte spală sufletul de patimi. Convinge-te de asta din fraza spusă în popor. Mulți oa-

¹ Dacă jignirile suferite ne curăță și ne împodobesc sufletul, atunci cu cât mai mult bine ne face boala? Și cu cât mai mult o moarte violentă? Spunem „l-a curățat” când cineva făptuiește o crimă, adică l-a făcut curat!

meni lumești, când insultă pe cineva în față, spun lăudându-se: L-am bălăcărit (bălăcit – spălat) pe acela! Și așa și este!"¹

„Ia exemplu de la vameș: de vreme ce nu s-a apărat de acuzele primite din partea fariseului, ci a tăcut, a fost miluit de Dumnezeu. Vezi, deci, cât folos îți pune la socoteală osândirea, atunci când o suferi cu bărbăție?"²

Și în altă parte zice: „Nu-mi spune că aproapele te-a insultat, te-a calomniat și astfel ți-a făcut mult rău. Cu cât mai multe ți-a făcut, cu atât mai mult bine ți-a făcut, căci ți-a dat prilejul de a te curăți de păcatele tale!"³

În *Pateric* citim: „A venit unul din bătrâni la Avva Ahila și l-a văzut pe el scuișând sânge din gura lui și l-a întrebat: Ce este aceasta, părinte? Răspuns-a bătrânul: Este cuvântul fratelui care m-a mâhnit și m-am silit să nu-l fac cunoscut lui și m-am rugat lui Dumnezeu ca să-l ridice de la mine. Și s-a făcut cuvântul lui ca sângele în gura mea și l-am scuișat jos și m-am liniștit și mâhnirea am uitat-o.”⁴

¹ Sf. Ioan Sinaitul, *Scara*, Cuv. 8 și 5, 83, 104.

² Sf. Ioan Gură de Aur, PG 54, 701.

³ Idem, PG 58, 594.

⁴ *Pateric*, Pentru Avva Ahila, 4.

Când ești jignit te doare și durerea te face să-ți ieși din fire, să spui și tu ceva ca să-ți înmoi durerea. Ceea ce înseamnă că, dacă taci, durerea ta se mărește. *Amuțit-am și m-am smerit și nici de bine n-am grăit și durerea mea s-a înnoit*, zicea Prorocul David (Ps. 38, 3).

Sfinții mucenici au suferit trupește, în timp ce tu, fiind insultat, suferi sufletește. Dacă suferi și tu bărbătește „împunsăturile” ce-ți străpung sufletul, atunci și tu ești numărat între mucenici. „Fericit cel care în fiecare zi fiind vorbit de rău și împrușcat pentru dragostea Domnului se silește pe sine și rabdă! Va dănuți împreună cu mucenicii și alături de îngeri se va arăta la a Doua Venire.”¹

Monahul Avachir din mănăstirea tabenisioților a răbdat bărbătește batjocurile făcute pe seama sa vreme de șaptesprezece ani. Când a murit, starețul cel înțelept de Dumnezeu a poruncit să fie îngropat ca un martirisitor.²

Acceași soartă fericită a avut și un alt monah începător care răbda zilmie jignirile și capriciile duhovnicului

¹ Sf. Ioan Sinaitul, *Scara*, Cuv. 4, 37.

² Idem, 4, 25.

său. Când ucenicul a murit, un bătrân văzător cu duhul l-a zărit între mucenici, rugător puternic către Domnul.¹

„Nu te folosesc atâta prietenii care te laudă și te lingușesc, cât te folosesc dușmanii care te vorbesc de rău.”²

¹ Forghetinos, vol. I, 59, cap. 3, l.

² Sf. Ioan Gură de Aur, PG, 54, 700

PARTEA A II-A

1.

Înainte de a vorbi...

Înainte să vorbești, limba să ți-o „stăpânești”, spune proverbul. Și în special ține limba în frâu înainte de a judeca pe cineva, căci poți să-l nedreptățești.

Scriitorul Stephen R. Covey povestește: Într-o duminică dimineată, într-o stație de metrou din New York au intrat în vagon un tată cu mai mulți copii. Copiii au început să facă gălăgie. Aruncau cu lucruri, făceau prostii. Tatăl stătea cu capul plecat, aruncând câte o privire, când și când, spre copiii neastampărați.

„Nu vedeți cum copiii dumnea voastră deranjează lumea? Faceți ceva să-i liniștiți!”, l-au apostrofat dur ceilalți călători. Acesta i-a privit oa-

recum mirat și, cu glasul îndurerat, le răspunse: „Aveți dreptate. Ar trebui să fac ceva. Săracii nici nu știu ce s-a întâmplat. Știți, venim de la spital. Mama lor era grav bolnavă și a murit acum o oră. Nu știu ce să fac, cum să le spun asta!”¹

Și noi, în locul călătorilor, ne-am fi luat de acest nefericit tată care și-a lăsat copiii să deranjeze lumea.

Domnul Hristou a urcat în 1976 să se închine în Sfântul Munte. În Karies, „capitala” Sfântului Munte, a văzut un monah trecând cu un păhărel de uzo și s-a smintit. „Cum e posibil ca un monah aghiorit să ajungă într-o asemenea stare?”, se întreba acel domn. I-a relatat întâmplarea și părintelui Paisie Aghioritul. „Acest monah, i-a răspuns părintele Paisie, când era în lume avea o slăbiciune pentru băutură, se îmbăta și de aici cădea în curvie. Într-o zi și-a venit în sine și și-a spus: Aici nu mă pot lăsa de alcool. Îmi voi pierde sufletul. Am o singură scăpare, să merg în Sfântul Munte! Și a venit în Sfântul Munte și, de unde

¹ Stephen R. Covey, *Cele 7 deprinderi ale persoanelor eficiente*, Ed. Kleidariasmos, p. 41 (în rom. Ed. All, București, 2011).

în lume bea în fiecare zi sticle întregi de uzo, aici, după lupta ce a dus-o, a reușit să ajungă să bea doar un păhărel. E cu putință ca Bunul Dumnezeu să-i închidă Raiul acestui om, care a făcut o asemenea nevoie?”

Din nou spun: dacă l-am fi văzut și noi pe acest monah mergând prin Sfântul Munte cu păhărelul în mână și bând uzo, ne-am fi smintit rău și l-am fi osândit.

Astfel funcționează „sistemul” nostru, mecanismul empatiei noastre, care este înăuntrul nostru și ne domină. Nu avem condițiile necesare – dragostea, nepătimirea – să ne gândim cu iubire de aproapele și să ne spunem: „De ce oare a ajuns acest frate al nostru să facă asemenea lucruri, ce i s-a întâmplat?” De aceea, de îndată ce vedem la cineva ceva strâmb, fără să ne gândim, deschidem gura și îl lovim.

„Din gura corbului doar crăncănit iese”, spune cu înțelepciune proverbul.

2. *Fii atent ce spui și ce auzi!*

Din gura voastră să nu iasă nici un cuvânt rău, ci numai ce este bun, spre zidirea cea de trebuință, ca să dea har celor ce ascultă (Ef. 4, 29).

Dumnezeu i-a zis lui Avraam: Strigarea¹ Sodomei și a Gomorei e mare și păcatul lor cumplit de greu. Pogorî-Mă-voi deci să văd dacă faptele lor sunt cu adevărat așa cum s-a suit până la Mine strigarea împotriva lor, iar de nu, să știu

¹ Păcatele noastre „devin” înaintea lui Dumnezeu nu numai simple glasuri, ci strigăte: Glasul sângelui fratelui tău strigă către Mine din pământ (Fac. 4, 10), îi spune Dumnezeu lui Cain. Gândiți-vă câte strigăte aude Dumnezeu văzând păcatele noastre, ale aproape-lui nostru, și chiar ale întregii omeniri! Și îndelung rabdă!...

(Fac. 18, 20-21). Desigur, Dumnezeu – tâlcuiește Sfântul Ioan Gură de Aur – nu avea nevoie să coboare în Sodoma, pentru a vedea ce se petrecea acolo, căci, Dumnezeu fiind, știa toate cele ce se întâmplă. Dar a spus asta ca să ne învețe că „nu trebuie să-i osândim pe păcătoși bazându-ne doar pe zvonuri, adică fără să avem dovezi, ci să cercetăm toate cu atenție sporită!”¹ Să nu iei aminte la zvon deșert, spune Domnul (Ieș. 23, 1). Nu crede orice îți ajunge la urechi. Cercetează-le înainte. Ceea ce auzi poate fi o minciună!

Alexandru cel Mare, când i se spuneau acuzele aduse celor din jur, își astupa cu palma o ureche, ascultându-i doar cu cealaltă. „De ce faci asta?”, l-au întrebat uimiți acuzatorii. Iar el le-a răspuns: „Cu o ureche te ascult pe tine, acuzatorul, cu cealaltă îl voi asculta pe cel acuzat.” Înțelept cum era, știa că acuzele pot fi false, calomnioase!

Ceva asemănător făcea și regele David. El spunea: *Pe cel ce clevetea în ascuns pe vecinul său, pe acela l-am izgonit* (Ps. 100, 6). Pe oricine venea și-l acuza pe ascuns pe aproapele său îl

¹ PG 54, 389.

izgonea! Pentru că cel ce acuză poate pune și puțin „sos” de la el, să le prezinte cum îi convine lui. Poate să spună chiar și lucruri neîntemeiate.

În timp ce noi, de cum auzim ceva despre aproapele nostru, fără să cercetăm dacă ce am auzit este adevăr sau minciună, credem. Și nu rămânem aici. Coborâm și mai jos. O spunem și altora, pentru a se „folosi” și aceștia! În timp ce, dacă auzim ceva bun despre aproapele nostru, o păstrăm secret.

„Vrei să-i vorbești despre ceva rău aproapelui tău? Spune-i despre păcatele tale!”¹

„Nu pune paie pe foc”, îi sfătuiau mai demult părinții pe copiii lor, însemnând: „Orice lucru rău auziți, să nu dați mai departe”, deoarece poate ajunge incendiu. Așa și limba: mic mădular este, dar cu mari lucruri se fălește! Iată puțin foc și cât codru aprinde! Foc este și limba, lume a fărădelegii! Limba își are locul ei între măduarele noastre, dar spurcă tot trupul și aruncă în foc drumul vieții, după ce aprinsă a fost ca de flăcări le gheenei (Iac. 3, 5-6). Când duci vorba, zicând altuia ce lucru urât ai auzit

¹ Sf. Ioan Gură de Aur, PG 60, 118.

despre vecinul tău, despre prietenul tău, este ca și cum ai da foc, ai pune dușmăanii, neînțelegeri, scandaluri, în familii întregi, ba chiar și în sate întregi, provocând dezastre! „Trebuie să știi că, dacă va ieși dinăuntrul tău foc și îi va arde pe ceilalți, Dumnezeu îți va cere socoteală pentru sufletele care s-au ars cu focul ce a ieșit din gura ta.”¹

Părinții noștri, având în vedere cât de respingător este acest lucru, spuneau în mărturia lor că nu duc vorba mai departe despre răul auzit.

¹ Sf. Isaac Sirul, în *Peaghetmes*, vol. 2, 57-58.

Într-o zi, cineva i-a spus filosofului Socrate:

– Maestre, știi ce a făcut prietenul tău?
Asta și asta...

– Stai! Ai trecut cele spuse mie prin cele
trei site?

– Care sunt cele trei site?

– Prima este sita adevărului. Ai cercetat
dacă ceea ce mi-ai zis mie e adevărat?

– Nu, doar am auzit și eu la rândul meu.

– A doua este sita folosului. Mă voi folosi
dacă voi auzi ce-mi spui?

– Nu prea mult...

– A treia este sita trebuinței. Ce mi-ai spus
îmi era neapărat necesar de ascultat? Altfel
aș fi pierit?

– Desigur, nu.

– Prin urmare, nu e nici adevărat, nici fo-
lositor și nici imperios necesar. Uit-o! Să ne
preocupăm de altceva, adevărat, folositor și
necesar!

3.

Judecata

Hristos, pe de o parte, ne spune:
Nu judecați ca să nu fiți judecați!
(Lc. 6, 37), iar, pe de altă parte, zice: *Ju-
decați judecată dreaptă* (In 7, 24).

Așadar, spune Sfântul Vasile cel
Mare, există judecată permisă și ju-
decată nepermisă. Și atunci, când este
permisă?

Atunci când se încalcă legea lui
Dumnezeu. Atunci creștinul are dato-
ria să apere „dreptățile” lui Dumne-
zeu, așa cum a făcut Sfântul Ioan Bo-
tezătorul, când a auzit de adulterul lui
Irod: *Nu-ți este îngăduit [de legea lui
Dumnezeu] să fii pe femeia fratelui tău*
(Mc. 6, 18). Tăcerea în aceste situații
îl mânie pe Dumnezeu, de aceea și
Apostolul Pavel îi rușinează pe corin-

tenii care nu osândeau relațiile incestuoase (I Cor. 5, 2-5).¹

Asta pentru noi înseamnă că, dacă auzim pe cineva spunând în public că noi, creștinii, nu ar trebui să mergem duminica la biserică, aceeași poziție este încălcarea poruncii dumnezeiești (cf. Ieș. 20, 10). Va trebui deci să luăm atitudine și să spunem că așa rânduiește legea lui Dumnezeu. Dacă vom tăcea, vom arăta că suntem de acord cu sfidarea legii lui Dumnezeu.

Mustrarea

De-ți va greși ție fratele tău, mergi, muștră-l pe el între tine și el singur, spune Hristos (Mt. 18, 15). „Muștră-l” înseamnă să-i amintești cu dragoste răul făcut. Desigur, nu ca să te răzbuni, ci ca să-l ajuți să-și vină în fire. Și dacă-și va veni în fire, ai câștigat pe fratele tău (Mt. 18, 15). L-ai câștigat pentru Hristos! A redevenit membru al Împărăției Sale, ceea ce înseamnă că până atunci era în afara Împărăției, din pricina păcatelor sale. Și pentru

¹ Sf. Vasile cel Mare, PG 31, 1189-1192.

această „reușită” a ta ți se vor ierta multe păcate (cf. Iac. 5, 19-20).

Osândirea

Este atacul, disprețul, condamnarea celui alt. Ceea ce înseamnă că judecarea și muștrarea pot ușor să ajungă osândire. Atunci când, de exemplu, îi spui cu furie celui ce ți-a greșit ceva: „Măi prostule, să-ți fie rușine! Ce-ai făcut?!” Sau când începi să-l clevețești și să spui oricui: „Auzi ce mi-a făcut prostul acela! Rușine să-i fie!”

Asemenea cu detestarea și condamnarea celui alt este și batjocura (cf. I Cor. 6, 10) sau ocara. „Tot ceea ce spunem cu dispoziția de a-l desconsidera pe aproapele, chiar și dacă ceea ce spunem nu este explicit acuzator, este batjocură și osândire, precum se și vede din cuvintele Evangheliei: Și l-au ocărât și i-au zis: Tu ești ucenic al Aceluia (In 9, 28).”¹

¹ Idem, PG 31, 1. 100.

4. Osândirea

Sfântul Nifon, episcopul Constantinianei (sec. al IV-lea d.Hr.), pe când se ruga înaintea icoanei Maicii Domnului, a văzut-o pe Sfânta Fecioară privindu-l cu chip aspru. Ce se întâmplase? Pe când venea la biserică, a văzut pe cineva păcătuind și l-a osândit în cugetul său.¹ Maica Domnului l-a privit muștrător, pentru că-l osândise în cuget pe aproapele său. Cu cât mai mult se mânie Fiul ei!

Osândirea celuiilalt nu este treaba ta, ci a lui Dumnezeu, Judecătorul ceresc. Judecata este a lui Dumnezeu (Deut. 1, 17), deoarece numai El

¹ Un episcop ascet. *Viața și înmărmurire Sfântului Ierusalim Nifon*, pp. 17-18; trad. rom. Mănăstirea Sihăstria, 2010.

cunoaște cele ascunse ale oamenilor (cf. Rom. 2, 16; I Cor. 4, 4-5). Unul este Dătătorul legii și Judecătorul: Cel ce poate să mântuiască și să piardă. Iar tu cine ești, care judeci pe aproapele? (Iac. 4, 12; Rom. 14, 10). De aceea, după Sfântul Ioan Scărarul, judecata și osândirea celuiilalt sunt „trufașă răpire a dreptului lui Dumnezeu”¹. „Ia spune-mi, unde să-l pun pe fratele pe care l-ai judecat și l-ai osândit?”, l-a ironizat Dumnezeu pe un monah ce-l osândise pe fratele său.² Deci să nu ne mai judecăm unii pe alții (Rom. 14, 13). În caz contrar, suntem în primejdie de a fi noi osândiți la iad.

„Din clipa în care vei deschide gura și vei grăi împotriva cuiva, gândește-te că ești mort și că toate faptele cele bune săvârșite sunt pierdute, chiar și de ai vorbit cu inimă curată ca să zidești duhovnicește!”³ Cu osândirea ți-ai ars toate faptele bune!

Asta se vede clar în pilda vameșului și a fariseului (Lc. 18, 10-14). „Fariseul ținea legea dumnezeiască. Făcu-

¹ Scara, Cuv. 10, 15.

² Paternic, Pentru Avva Isaac Iebeul.

³ Sf. Isaac Sirul, în *Enchiridion*, vol. 2, 39, cap. 5.

se milostenie, ținuse post, se rugase, avea adică multe virtuți. Dar pentru că l-a osândit pe vameș, care era cunoscut pentru păcatele sale, a fost pedepsit de Dumnezeu. E demn de luat aminte și la următorul fapt: tot ceea ce spunea fariseul despre vameș era adevărat! Vameșul era și răpitor, și nedrept, și adulterin, și câte nu mai era! Cu toate astea, fariseul a fost osândit! Oare noi, care atât de mult îi osândim pe ceilalți, care nu au păcatele vameșului, ce pedeapsă merităm? Nu suntem vrednici de iertare!"¹

Este la fel de valabilă și situația opusă: dacă osândirea este cu puțință singură să ne trimită în iad, neosândirea poate să ne salveze. Nu judecați, ca să nu fiți judecați. Căci cu judecata cu care judecați veți fi judecați, și cu măsura cu care măsurați vi se va măsura (Mt. 7, 1-2). „Poate am fost cam leneș, dar am păzit porunca și n-am judecat pe nimeni. Nici eu nu o să fiu osândit de Domnul, așa că las bucuros această lume”, a spus un monah pe patul de moarte celor care se mirau de bucuria cu care pleacă din trup.² „În orice ceas

vom acoperi greșeala fratelui nostru și Dumnezeu o acoperă pe a noastră; și în orice ceas o arătăm pe a fratelui și Dumnezeu o arată pe a noastră!"³

„Vrei să judeci? Îți dau un sfat minunat: judecă și osândește faptele tale! Precum a făcut vameșul! Spune păcatele tale. Dacă te vei osândi pe tine, vei primi cunună; dacă vei osândi pe altul, vei primi iadul! Tăiș ascuțit este limba, dar nu pentru a-l răni pe celălalt, ci pentru a extirpa, prin autocritică, putreziciunea noastră.”⁴

¹ Sf. Ioan Gură de Aur, PG 51, 204-205

² Ecceghetinos, vol. 3.

³ Tatariu, Pentru Avva Pimen, 64
Sf. Ioan Gură de Aur, PG 36, 188

5. *Când este permis?*

În două situații este permis să-l „judecăm” pe celălalt, să vestim greșelile lui.

Întâi: Când trebuie să discutăm cu oameni experimentați despre cum să-l îndreptăm pe cel ce a păcătuit.¹

Al doilea caz: Când trebuie să-l apărăm pe cel ce interacționează cu oameni răi.²

¹ Hristos spune: *Întâi trebuie să scoți bârna din ochiul tău și abia după aceea să încerci să scoți așchia din ochiul altuia* (Mt. 7, 5). Deoarece, având bârna în ochiul tău (care te orbește), nu ai cum să scoți așchia care de multe ori e ascunsă în ochiul fratelui! Există pericolul să-i scoți și ochiul. De aceea spune Sfântul Vasile cel Mare să nu chemăm în ajutor pe oricine, la întâmplare, ci doar pe cei încercați, pe cei curățiți, pe cei care și-au scos deja bârna din ochi.

² Sf. Vasile cel Mare, PG 31, 1, 100.

În aceste două situații spunem păcatele celuilalt fără patimă, ba chiar cu durere în suflet (așa cum îți spui cu pocăință păcatele proprii), pentru că nu le spui ca să faci rău, ci ca să-l scapi.

„Cel care vorbește fără patimă despre un păcat al fratelui este mișcat de două motive: sau ca să-l îndrepte pe fratele, sau ca să-l folosească pe altul.”¹

În primul caz: Hristos spune: *De-ți va greși ție fratele tău, mergi, muștră-l pe el între tine și el singur. Și de te va asculta, ai câștigat pe fratele tău. Iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească tot cuvântul* (Mt. 18, 15-16). Ceea ce înseamnă că cei pe care îi vei lua cu tine știu deja de greșeala săvârșită de fratele tău. *Și de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii* (Mt. 18, 17), adică preoților, pentru a prelua cazul (cf. Deut. 17, 9-12).

Conform cuvântului Domnului amintit mai sus, putem să facem cunoscut greșelile celuilalt și altora, pentru a-l ajuta. Este porunca Dom-

¹ Sf. Maxim Mărturisitorul, în *Evangeliiarhos* vol. 2, 59, 7.

nului. Iar încălcarea poruncii Lui este păcat!

Cu alte cuvinte, dacă îl vezi pe aproapele tău că păcătuiește – mai ales păcat de moarte – și nu faci nimic pentru a-l îndrepta (nici măcar nu-l spui duhovnicului său), păcătuiești și tu. „De ce ai tăcut? Cum de ai îngăduit așa ceva? Cum de n-ai spus-o preotului? Îți vor cere socoteală din greu pentru această tăcere a ta!”, spune despre situația ta Sfântul Ioan Gură de Aur.¹ *Cel rău va pieri în nelegiuirea sa și Eu voi cere sângele lui din mâna ta* (Iez. 3, 18).

Ai în vedere că pentru acest păcat al tău al indiferenței poți fi pedepsit cu zece ani de îndepărtare de la Sfânta Împărtășanie (Canonul 25 al Sinodului de la Ancira) sau chiar cu treizeci de ani! (Canonul 71 al Sf. Vasile cel Mare).

În al doilea caz: Să îl aperi pe aproapele tău. Alexandru arămarul mi-a făcut multe rele; Domnul să-i răsplătească după faptele lui. Păzește-te și tu de el, căci s-a împotrivit foarte mult cuvântărilor noastre, îi scria Sfântul Apostol Pavel lui Timotei (II Tim. 4, 14-15).

¹ PG 56, 263.

Ceva asemănător trebuie să faci și tu. Știi că acel om este stricat și viclean și s-a apropiat de prietenul tău cu scopul de a-l înșela. E de folos să-l protejezi pe prietenul tău. Să-i spui: „Ferește-te de un astfel de om, te va distruge!” Dacă vei tăcea și prietenul tău va fi înșelat, poate chiar omorât, vei avea răspunderea pentru „căderea” aceluia.

„În cealaltă viață vom avea surprize!”, spunea părintele Paisie Aghioritul.

6. Judecarea și osândirea preoților

Moise a fost conducătorul spiritual al poporului evreu, așa cum sunt în Biserică preoții și arhiereii. Și a luat de soție o etiopiancă, lucru ce nu a plăcut fraților săi Aaron și Mariam. *Mariam și Aaron vorbeau însă împotriva lui Moise pentru femeia etiopiancă, pe care o luase Moise, căci Moise era căsătorit cu o etiopiancă* (Num. 12, 1). Și sigur că nu l-au jignit, ci i-au spus frățește: Măi frate, ce ai făcut? Așa o soție ți-ai luat?

Însă Domnul, pentru acest cuvânt neînsemnat spus împotriva alesului Său, S-a mâniat și le-a reproșat: *Cum de nu v-ați temut să călificați împotriva robului Meu Moise?* (Num. 12, 8-9). Și a

trimis ca pedeapsă lepra peste Mariam șapte zile; probabil că ea deschisese subiectul (cf. Num. 12, 10).

De unde oare o astfel de reacție din partea Preabunului Dumnezeu? Deoarece l-au dezonorat pe robul Său. L-au „micșorat” în ochii poporului. Și, ca să-i restabilească reputația înaltă în conștiința poporului, a pedepsit-o pe Mariam cu lepră.

Ceva asemănător se petrece și când îi osândim sau îi judecăm noi pe părinții noștri duhovnicești, preoții și arhiereii. Îi micșorăm în conștiința poporului, îi înjosim, iar rezultatul este că poporul se îndepărtează de Biserică, unde este mântuirea. Gândiți-vă deci la mărimea păcatului nostru!

Sfântul Potir

Numim Potirul Sfânt deoarece primește Trupul și Sângele lui Hristos. De aceea ne și închinăm înaintea lui, îl păstrăm curat, nu îndrăznim să-l mânjim cu ceva, ne străduim să-l ținem curat, să strălucească, indiferent din ce material este făcut. Așa și trebuie!

Preotul, care poartă sfințenia preoției lui Hristos, este și el un sfânt potir, chiar unul viu. Cu alte cuvinte, câtă sfințenie poartă Sfântul Potir cel neînsuflețit, ce cuprinde Trupul și Sângele Domnului, tot atâta poartă și preotul, care ca un Sfânt Potir poartă sfințenia lui Hristos. Și, precum nu trebuie să murdărim Sfântul Potir, la fel nu trebuie să mânjim (prin judecare sau osândire) nici potirul cel însuflețit, preotul.

Dacă vedem vreo murdărie pe Sfântul Potir ne grăbim s-o ștergem. La fel ar trebui să facem și cu potirul cel însuflețit, preotul. De am auzi ceva rău despre el, să ștergem, să îngropăm, să facem să dispară, nicidecum să vestim mai departe, osândind preotul.

7.

Judecarea preotului și pedeapsa

Sfânta Scriptură ne învață: *Cel ce blestemă pe tatăl său și pe mama sa stinge sfeșnicul în mijlocul întinericului* (Pilde 20, 20). Ochii lui vor vedea întuneric, pedeapsă!

Dar preotul este părintele nostru spiritual. Deci atunci când grăim rău despre el, păcătuim. Și pot veni greutăți în viața noastră, deoarece ne lipsim de binecuvântarea lui Dumnezeu. Și cum am putea avea binecuvântarea Lui, dacă îi judecăm și îi osândim pe preoții Lui?

¹ Este valabil și invers: Oricine îl apără pe preot are binecuvântarea lui Dumnezeu. Căci ce te va blestema să fie blestemat și binecuvântat să fie cel ce te va binecuvânta (Iac. 27, 29). Re-

Amintiți-vă de Mariam cea pedepsită cu lepră (cf. Num. 12, 10). „Deși a spus adevărul despre fratele ei Moise, nu a fost bine văzută de Dumnezeu, ci chiar pedepsită, deoarece vorbise cu dispoziția de a-l osândi. Gândiți-vă cât de mare e pedeapsa care-i așteaptă pe cei ce osândesc fără a avea dovezi!”¹ „Și dacă Mariam, care s-a întors împotriva fratelui ei o singură dată, a suferit o așa de mare pedeapsă, noi, care în fiecare zi îi improșcăm cu jigniri pe părinții noștri duhovnicești, ce nădejde de mântuire avem?”² Și dacă cel care a smintit un singur suflet este vrednic de moarte (cf. Mt. 18, 7), cel care calomniază preoții, smintind mii de suflete, ce pedeapsă merită?

Un ministru din perioada 1980-1990 s-a pus rău cu episcopul său. A sufe-

gele Saul era unsul Domnului, avea ceva asemănător cu preoția. Îl invidia pe David și îl urmărea ca să-l piardă. Însă David îi respecta demnitatea. Și, deși ar fi putut să se răz-
bune, n-a făcut-o. Nici măcar nu a spus ceva rău despre el, căci el este unsul Domnului (I Reg. 24, 7), cum el însuși spunea. Rezultatul? Dumnezeu l-a răsplătit: din păstor l-a făcut proroc al Său și rege.

¹ Sf. Efrem Sirul, în *Leerghetimos*, vol. 2, 59, cap. 8.

² Sf. Ioan Gură de Aur, PG 51, 204-205.

rit apoi un atac cerebral. A fost internat la spitalul din Atena, dar a rămas „legumă”. Trupul lui putrezea, avea chiar și viermi, dar nu-i ieșea sufletul. Rudele și-au zis: poate e de vină faptul că s-a împotrivit preasfințitului. Și l-au rugat pe episcop să vină la spital să-i citească o rugăciune. Episcopul a acceptat și, de cum i-a citit rugăciunea, acela și-a dat duhul.

Vestitul stareț al Mănăstirii Sfânta Lavră din Kalavrita, arhimandritul Filaret Konstantakopoulos, îmi spunea: „Prin 1964 un cunoscut de-al meu, laic, l-a acuzat pe un mitropolit din nordul Greciei de o relație cu o femeie tânără, pe nume Maria. Și ce s-a întâmplat... În scurt timp omul a murit. Mai târziu, când l-au dezgropat, au avut un șoc. L-au găsit nestricat, umflat, înnegrit, cu unghiile mari până jos, cu gura deschisă, o priveliște înspăimântătoare!”

„Să vă feriți, fraților, să îi judecați pe preoții voștri, că altfel puneți foc și vă veți arde!”¹

¹ Sf. Cosma Etohanul, *Încălțăminte*, p. 2. (trad. rom. Ed. Bunavestire, 2008)

8. *De ce osândim?*

Deoarece nu avem conștiința păcatelor noastre! „Cel care-și vede cu exactitate propriile rele nu se va mai preocupa de nimic altceva în viața sa (decât de păcatele sale), gândindu-se că nu o să reușească să le plângă destul, chiar de i-ar izvorî râu de lacrimi ca Iordanul din ochii săi.¹

Cum ne vom îngriji de o mică pată pe care o vedem pe fața altcuiva, când noi avem fața întreagă înnegrită? „Așa, Doamne, dăruiește-mi să-mi văd păcatele mele și să nu osândesc pe fratele meu...”, spunem în biserică în timpul Postului Mare.

Una, să vedem păcatele proprii, o aduce pe cealaltă, să nu-l osândim pe

¹ Sf. Ioan Sinaitul, *Scara*, Cuv. 10, 11.

fratele nostru. Deci câtă vreme suntem înrobiți de patimile și păcatele noastre, avem calea deschisă către judecarea aproapelui, de vreme ce nu virtuțile noastre, ci răutățile noastre ne fac să judecăm. „Din ură și din ținerea de minte a răului vine și bârfirea”¹, spune Sfântul Ioan Scărarul.²

Vom observa de asemenea că, atunci când osândim, simțim o mulțumire plină de poftă – din această cauză nici nu ne săturăm să osândim. Și asta deoarece patimile noastre și-au găsit hrană. Dacă am fi simțit amar în suflet, cine ar mai fi îndrăznit să judece?

Același lucru se întâmplă – și din aceeași cauză – și când auzim acuze despre aproapele nostru. Desigur, cu mult mai multă mulțumire ascultăm despre faptele lui rele decât despre cele bune!³

¹ *Ibidem*, Cuv. 10, 1.

² Paralel cu judecarea vine și invidia. Adică atunci când cuiva îi merge bine și tu cu prietenii tăi vorbești despre el cu invidie. Lucru periculos! Diavolul poate să-i facă rău folosindu-se de cuvintele voastre – deochiul. „Păzește-i de toată lucrarea diavolului... de deochi”, spune rugăciunea. Cei de demult păstrau multe lucruri în taină; știau ei ceva despre asta, căci ziceau: „Nu spune nimănui, să nu afle diavolul.”

³ *Pateric*, Pentru Avva Casian, 6.

Când există dragoste

„Fiecare să-și vadă propria cocoașă” (fiecare să-și vadă de treaba lui), spune proverbul.

Îmi amintesc de o doamnă care stătea la balconul casei sale. Și vede la un moment dat pe drum un tânăr și, privindu-l, își zise: „Măi, măi, ce grăsan e tânărul acela!” Dar când acela se apropie văzu cu mirare că era tocmai fiul ei. Acum doamna zicea: „De fapt, băiatul meu nu e așa de gras.” Dragostea ei pentru copil îi micșora, îi „masca” acesteia defectul fiului ei.

Și Hristos ne spune să-l iubim pe aproapele nostru, nu cum mama își iubește copilul (căci sunt cazuri când și această iubire dispare din inima de mamă), ci cum ne iubim pe noi înșine (cf. Mc. 12, 31) (căci pe noi înșine nu ne urâm niciodată). Dacă-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși, îl judeci așa cum te judeci pe tine însuși. Să zicem că furi. Întâi de toate încerci s-o ascunzi, să nu afle nimeni. Ți-e frică și s-o spovedești, nu cumva să te dea pe față părintele. Dacă se întâmplă și află lumea, faci tot ce poți să te justifici: n-am vrut, am fost nevoit...

La fel ar trebui să faci și pentru aproapele tău. Dacă-l vezi că fură să-ții în taină, ca și cum ai fi furat tu, așa cum a făcut și Avva Ammona, care a acoperit păcatul curviei unui frate, ca și cum ar fi greșit el.¹ Și, de vor afla cei din jur, să faci tot ce poți ca să-l justifici: n-a vrut omul, l-a ispitit cel viclău. Și nu vei suferi să-l vorbească de rău. „Cel care-și iubește aproapele niciodată nu-i va înghiți pe oamenii care-l vorbesc de rău.”² Te poți mânia, ba îl poți chiar îndepărta de lângă tine, precum a făcut Prorocul David, care zice: *Pe cel ce clevea în ascuns pe vecinul său, pe acela l-am izgonit* (Ps. 100, 6). Însă dacă nu-l iubești, vei zice și tu: „Vai, vai, ce a făcut nenorocitul!” Și chiar dacă nu a aflat nimeni te vei strădui tu să vestești și, desigur, cu răutate!

¹ Patrice, Pentru Avva Ammona. 10.
² Sf. Ioan Sinaitul, *Săptăm. Cuv.* 32, 15.

9. Calomnia

Aceasta este mai rea decât de-
făimarea, deoarece prin de-
făimare vestești ceva (rău) ce a făcut
aproapele tău, în timp ce prin calom-
nie vestești ceva ce nu a făcut frate-
le tău, ci doar au născocit patimile și
răutățile tale! Nedreptate a vorbit limba
ta (Ps. 51, 1). Pentru aceasta Dumnezeu
te va debori până în sfârșit (Ps. 51, 4).

¹Imaginează-ți că ești preot și că te vorbește
lumea că furi bani din biserică, că ești nevmo-
vat, dar nu poți sta neclintit. De aceea Profo-
etul David îi cerea lui Dumnezeu: *Libăra-mă
de clevetirea oamenilor și voi păzi peruna ta*
(Ps. 118, 134). „Plec, deoarece atunci când
toți mă acuzau și eu sufeream nimeni nu mă
consolă”, a spus Avva Nikon, care se nevoi-
a în Sinai și care fusese calomniat ca desfră-
nat de către localnici” (Eerghetinos, vol. 2, 36
cap. 4, 4).

Cei care i-au calomniat pe alții și
mai ales pe preoți au deschis calea
diavolului și s-au îndrăcit.

Exemple:

1. Sfântul Grigorie Taumaturgul,
episcopul Neocezareei, a studiat în
tinerețe în vestita pe atunci cetate a
Alexandriei. Era un student model,
iar mulți dintre colegii și chiar prie-
tenii lui îl invidiau. Aceștia s-au vor-
bit să facă ceva să-l umilească. Au gă-
sit o prostituată și i-au zis: Vrem să
spui lumii că Grigorie a fost la tine și
a curvit cu tine și te vom plăti pentru
asta. Și, pe când Grigorie discuta cu
unii colegi, a apărut femeia și a înce-
put să-i strige: Ai fost la mine la bor-
del și nu m-ai plătit. Îmi vreau banii
acum! Grigorie rămase netulburat.
Prostituata continua să strige cât pu-
tea, iar Grigorie, ca să rezolve proble-
ma, plăti. Însă în clipa în care feme-
ia luă banii, se îndrăci: căzu pe jos cu
ochii dați peste cap, începu să urle, să
se tragă de păr, să se muște singură,
îngrozindu-i pe toți cei de față. Grigo-
rie se rugă pentru ea și femeia scăpă
de diavol și își reveni. Apoi mărturisi
în auzul tuturor întreg adevărul.¹

¹Eerghetinos, vol. 2, 56, cap. 2, 1.

2. Într-un schit trăia un mare duhovnic. Un alt părinte împreună-nevoitor cu el îl invidia. Și se gândi să-i facă rău. Luă deci o carte și merse la chilia marelui duhovnic, unde ascunse cartea. Apoi se duse la Isidor, egumenul schitului, și îi spuse: „Cineva mi-a furat cartea.” „Cu neputință”, răspunse părintele. Dar monahul invidios insista.

Isidor îi trimise pe părinți să cerceteze prin chilii. Aceștia s-au mirat când au găsit cartea în chilia vestitului duhovnic. Au adus-o în mijlocul tuturor. „Hoțul”, față-n față cu toți cei din schit, a pus metanie înaintea egumenului, zicând: „Am păcătuît, dați-mi canon.” Și Isidor i-a dat canon să nu se împărtășească trei săptămâni. Marele duhovnic a stat afară din biserică cele trei săptămâni, făcând metanii înaintea tuturor celor care intrau și ieșeau din biserică, cerându-le iertare că a păcătuît. Când și-a terminat canonul a putut intra în biserică să participe la slujbă și să se împărtășească.

Și, dintr-odată, părintele care l-a calomniase s-a îndrăcit. În același timp, striga cât putea de tare păcatul pe care l-făcuse. Toți au înmărmurit. Au în-

genuncheat și s-au rugat să iasă diavolul din fratele, dar acela nu ieșea. „Doar dacă te vei ruga tu, cel acuzat pe nedrept, va ieși diavolul”, îi spuse Isidor vestitului duhovnic. Și într-adevăr, de cum se rugă bătrânul, diavolul fugi.¹

Este deci posibil ca atunci când calomniezi, mai ales persoane sfințite, să deschizi poarta sufletului și să intre în tine diavolul, care așteaptă astfel de ocazii, și să te îndrăcești!

10. Când jignești

Primul lucru este acela că îți dezvălui propria-ți „identitate”, caracterul, conținutul inimii tale. Inimă strică, gură strică! (cf. Mt. 12, 34-35). *Au doară culeg oamenii struguri din spini sau smochine din mărăcini?* Se întreabă Hristos (Mt. 7, 16).

Îl injuri pe fratele tău? Știi cine este aproapele tău, pe care tu îl jignești? Este fiu al lui Dumnezeu. Pe care atât de mult l-a iubit Dumnezeu, încât S-a răstignit de dragul său. Și tu jignești această făptură mult iubită de Dumnezeu! Înțelegi mărimea păcatului tău?

Dacă acela care ti va spune „nebu-nile” fratelui său este vinovat de greșeala locului (cf. Mt. 5, 22), atunci ce

VORBELE POT RĂNI

la care scoate pe gură ceva cu mult mai urât ce pedeapsă i se cuvine? Dacă dăm atenția cuvenită întâmplărilor de mai jos, vom înțelege bine ce mare rău este să-i injurăm pe fiii lui Dumnezeu (frații noștri împreună cu care îl avem ca tată pe Dumnezeu).

1. Un sătean s-a spovedit la părintele Porfirie. Când părintele i-a citit rugăciunea, a ieșit din capul țaranului fum! „Ce se întâmplă?”, a întrebat acesta. „Ai făcut un păcat pe care nu l-ai spovedit: la localul din sat l-ai injurat pe vecinul tău!”

2. O mamă ce-și injurase copiii s-a dus la Evia să se închine la moaștele Sfântului Ioan Rusu. Iar sfântul și-a întors fața în partea cealaltă, povestind să privească spre mama care-și injurase copii. Nu suferea rănită de țesătura din sufletul ei!

3. Sfântul Arsenie Capadocianul stătea în Farasa Capadociei. Avea în parohie o femeie care vorbea de rău călătorii etc. În perioada tătărească, rătăcind prin țară, acum nu dădea semne de viață. Sfântul, văzând că femeia nu se îmbunătățise, a ieșit din parohie și a mers să o găsească. Când a găsit-o, a vădit că femeia era în stare de rău. Așa că a rămas lângă ea până a murit.

rugă pe Domnul s-o lase mută. Domnul l-a ascultat, și femeia rămase mută! Altfel și-ar fi pierdut sufletul din cauza gurii!

4. Doamna Dimitra din Kefalonia mi-a povestit îngrozită: În satul ei era o femeie care nu făcea decât să înjure, să hulească, să blesteme, să-i osândească pe toți. A venit ceasul morții ei, dar sufletul nu ieșea. Trei zile s-a chinuit să-și dea duhul. Iar când a murit, răgea ca un măgar, de s-a auzit în tot satul!

Acestea sunt semne din partea iubitorului de oameni Dumnezeu, ca să ne păzim gurile!

11. Când ești jignit

Virtutea ta nu se arată atunci când ești mângâiat (cu mângâierea și fiarele devin mielusei – zice proverbul), ci atunci când ești insultat. În funcție de reacția ta la insulta primită, treci sau nu testul!

Dacă împlinești porunca lui Hristos: *Binecuvâțați pe cei ce vă blestemă* (Lc. 6, 28), ești creștin model. Dacă te împotrivești și răspunzi jignirii cu altă jignire, atunci cazi și tu la nivelul celui ce te-a jignit. „Pe de o parte, îl jignești pe cel ce te jignește, pe de altă parte, te străduiești să semeni cu el. Spune-mi, dacă îl acuzi pe cel care te jignește, de ce păcătuiești făcând și tu aceleași fapte?”

Dacă vrei să fii „obiectiv”, trebuie să jignești pe altcineva (pe tine însuși), deoarece și acesta jignește!

Ceva trebuie să faci!

Să zicem că te-a jignit vecinul tău. Te-ai supărat? O să ai insomnii. De ce?

Pentru că vorbele lui te-au atins. Le-ai pus la inimă. Dacă ți-ar fi dat un sfat bun, l-ai fi aruncat ca pe un gunoi și ai fi rămas liniștit. Vezi cum funcționezi? Și de ce funcționezi așa? Pentru că înăuntrul tău stăpânesc patimile necurate care nu suferă să fie lovite, de aceea te și chinuiesc. Ia aminte:

Ieri te-a jignit vecinul tău și ți s-a dus somnul. Măine te va jigni o rudă și iar nu vei avea somn. Poimăine te va jigni colegul tău și iar vei rămâne fără somn. Și asta până unde va merge? Vei lăsa patimile să te distrugă? Trebuie să faci ceva!

Să închizi gura lumii nu poți. Poți însă să faci altceva: să închizi urechile tale, ca tot ce auzi să nu coboare la inimă și să-ți tulbure patimile. Cu alte cuvinte, va trebui să iei atitudine față

de „loviturile” pe care le primești. Sfântul Ioan Gură de Aur îți dă și o „rețetă”. „Spune-mi, dacă cineva zice că soarele este negru, pe cine afectează? Pe soare sau pe el? Cu siguranță că pe el însuși.”¹

Același lucru este valabil și pentru cel care te jignește. Pe sine se jignește, pe el se batjocorește. „Cel rușinat nu este cel care aude înjurăturile, ci cel care le rostește.”²

Și peste toate îți folosește să împlinești porunca Domnului: *Binecuvântați pe cei ce vă blestemă, rugați-vă pentru cei ce vă fac neazuri* (Lc. 6, 28). Astfel, tu te vei sfinți și se va odihni sufletul tău, în timp ce acela care te jignește se va tulbura și se va osândi.³

¹ PG 58, 774.

² PG 59, 454; 60, 118.

³ Părintele Kiril Kariotul a auzit câțiva muncitori înjurând de cele sfinte. A mers la ei și a căzut la picioarele lor plângând. (*Din tradiția aghioritică și isihastă*, Sfântul Munte, 2011, p. 185). Plângea pentru păcatul lor! Ceea ce înseamnă că, dacă ne interesează mântuirea aproapelui nostru, nu ne vom mâhni că ne-a jignit, ci că pentru jignirea față de noi a păcătuit înaintea lui Dumnezeu. Dar dacă nu ne preocupăm de propria mântuire, cum ne vom preocupa de cea a aproapelui nostru? Căci prima o implică și pe a doua.

Nu cumva ești și tu vinovat?

Într-adevăr, de ce te jignește aproapele? Fără motiv? Nu cumva ești și tu vinovat? Nu cumva l-ai supărat? Sigur, undeva ai o vină! „Ceartă de unul singur nu iese!” Așa că asumă-ți răspunderea!

Sfântul Nectarie de Pentapolis avea muncitori la mănăstire la Eghina. Pe când munceau în soare, a mers sfântul și le-a dat un sfat. Aceștia s-au înfuriat și s-au pornit împotriva lui cu cuvinte necuviincioase. Sfântul s-a retras și și-a făcut autocritica. Nu a spus: „Eu sunt arhiereu, eu îi hrănesc și ei se poartă astfel cu mine?” Ci, ca un smerit ce era, s-a gândit: „Sunt muncitori, muncesc asudați în soare, și mă duc și eu peste oboseala lor să le fac reproșuri. Eu sunt de vină.” S-a smerit, și-a asumat răspunderea, și-a cerut scuze și aceia s-au liniștit!

Exemplu de provocare

Cineva l-a jignit pe vechiul Pericle. Acesta a ascultat și a tăcut. Dar acela continua să-l jignească. Pericle a tăcut

în continuare. S-a înserat, s-a întunecat și acela dădea să plece. Pericle s-a îngrijit ca să i se dea aceleia făclie să nu se lovească pe drum în întuneric.¹

Luați aminte: idolatrul Pericle nu a răspuns la jignire cu jignire. Și nu doar atât, ci i-a făcut și bine batjocoritorului său!

Și asta era înainte de Hristos!...

¹ St. Vasile cel Mare, PG 31, 576.

Sfântul Ioan Scărarul

„Am văzut trei monahi care au fost jigniți deodată. Primul a fost mușcat, dar a tăcut. Al doilea s-a bucurat pentru sine, dar s-a întristat pentru cel ce l-a jignit. Iar al treilea a plâns cu amar, gândindu-se la paguba sufletească a jignitorului. Așa ai înaintea ta pe slujitorul cu frică (de iad), pe cel care-și așteaptă plata de la Domnul și pe lucrătorul dragostei.” (Scara, Cuv. 9, 29)

12.

Jignire sfântă și jignire păcătoasă

Există și jignire sfântă – care nu e de fapt jignire – și jignire păcătoasă – care e adevărata jignire. Prima vine de la Duhul Sfânt, a doua, de la patimile noastre. Prima e plină de îngăduință, durere și grijă pentru pocăința aproapelui, a doua e plină de patimă, de răzbunare și ură față de aproapele.

Sfânta jignire

Amintiți-vă de înfricoșătorul „vai!” rostit de Hristos către farisei (cf. Mt. 23, 13-29). Le vorbea fără patimă, fără răzbunare, ci cu iubire, fără resent-

timent. Și fără să-și tulbure interiorul sufletului, calm, blând. De L-am fi văzut, în clipa aceea s-ar fi înmuiat inima noastră. Tot astfel se întâmplă și cu cei care au „inima” lui Hristos.

Sfântul Ioan Botezătorul i-a mustrat pe farisei și pe saducheii, numindu-i *pui de vipere* (Mt. 3, 7). Le vorbea fără răutate, cu dragoste și din însuflețire sfântă pentru pocăință. Calm, blând. Dacă l-am fi văzut, s-ar fi îmblânzit inima noastră. La fel și întâiul mucenic Ștefan. Plin de Duhul Sfânt (cf. Fap. 7, 55), i-a înfruntat cu cuvinte dure pe membrii marelui Sinedriu, care au văzut fața lui ca o față de înger (Fap. 6, 15). Voi cei tari în cerbice și netăiați împrejur la inimă și la urechi, voi pururea stați împotriva Duhului Sfânt, precum și părinții voștri, așa și voi! (Fap. 7, 51). Dacă l-am fi văzut s-ar fi mângâiat inima noastră. Tot așa și Sfântul Apostol Pavel, plin fiind de Duh Sfânt (Fap. 13, 9), s-a dezlănțuit împotriva magului Elimas cu cuvinte grele. O, tu cel plin de toată răutatea și de toată melaclămintea, fiule al diavolului, orăpmășule a toată dreptatea, nu vei înceta de a strâmba ca de Domnul cele drepte? (Fap. 13, 10)

Jignire păcătoasă

Înfricoșătoarele „vai”-uri spuse de Hristos fariseilor pot fi rostite și de către noi împotriva aproapelui nostru. Dar noi nu le-am spune cu aceeași inimă cu care le-a spus Hristos, fără patimă, fără răzbunare, fără resentiment. Nu! Fața noastră, oglindă a sufletului, nu ar fi precum fața lui Hristos, nici ca cea a Sfântului Ioan, nici ca cea a Sfântului Ștefan sau a Sfântului Apostol Pavel. Ci va fi, din contra, o cu totul altfel de față. Înroșită de furie, cu venele umflate, o imagine demnă de milă. Numai de ne-ar privi altul și s-ar tulbura.

Cu acest fel păcătos de jignire ne amortim și mai mult deja amortitul și innegritul nostru suflet. Îl facem și mai împietrit – închipuiți-vă în ce prăpastie ne aruncăm sufletul de fiecare dată când jignim!

Și noi credem că o facem spre binele celuilalt, în timp ce în realitate singurul lucru pe care-l facem este să ne exteriorizăm patimile, să scoatem cele depozitate în adânc și să păcătăm. „Nu e bine să îți daram casa ca să

construiești casa vecinului tău (dacă o construiești)!"¹

Concluzie: Vrei să-i vădești pe alții, precum a făcut Hristos cu fariseii? Fii ca Hristos! Vrei să-i înfrunți pe alții, cum a făcut Sfântul Ioan cu saducheii? Fii ca Sfântul Ioan! Vrei să vorbești ca Sfântul Ștefan înaintea Sinedriului? Fii ca Sfântul Ștefan! Vrei să îți piept altora, precum a ținut piept Sfântul Apostol Pavel lui Elimas magul? Fă-te ca Sfântul Pavel! Dacă nu, ține gura închisă!

¹Sf. Isaac Sirul, în *Everghetinos*, vol. 2, 28 cap. 5.

1. Sfânta minciună

Citim în Everghetinos: „Un părinte se nevoia cu ucenicul său în pustie. Și s-a întâmplat să aibă bătrânul o chilie liberă, alături de a sa. Și a oferit-o temporar unui alt părinte vestit, om sfânt. Lumea, aflând, a venit să-l vadă pe părintele cel sfânt.

Însă părintele ce i-a oferit chilia a fost lovit de invidie. «Eu mă nevoiesc de atâția ani aici și nimeni n-a venit să mă vadă, pe când acesta de abia a ajuns și uite câtă lume vine!» Și a hotărât să-l gonească.

— Du-te, îi zise ucenicului său, și spune i părintelui să plece cât mai curând, că am nevoie de chilie.

Părintele meu vrea să știe cum petreceți, transmise ucenicul părintelui vestit (O minciună!).

– Roagă-l să mă pomenească și pe mine la rugăciune, nu mă simt prea bine, mă doare stomacul, spuse părintele.

– Ce ți-a spus bătrânul? Pleacă? îl întreabă pustnicul pe ucenic.

– Caută o chilie și pleacă de îndată, răspunse iar cu o minciună.

După alte două zile bătrânul era tot în chilie.

– Du-te și spune-i că, dacă nu pleacă singur, îl voi izgoni eu cu ciomagul, insistă «proprietarul».

– A auzit părintele meu că sunteți bolnav și m-a trimis să vă vad, îi spuse ucenicul bătrânului.

– Spune-i că, pentru rugăciunile lui, m-am făcut bine!

– Ce ți-a spus bătrânul, când pleacă?

– Mi-a spus că până duminică, cu voia Domnului, pleacă!

A venit duminica, însă bătrânul era tot în chilie. Iar celălalt părinte luă un ciomag și plecă să-l bată și să-l gonească pe bătrân.

– Părinte, să fug înainte să văd dacă e lume, să nu se smintească! spuse ucenicul.

– Mergi!

– Vine părintele meu să te roage să mergi la chilia lui.

Acesta așa de mult se emoționă, încât ieși din chilie să-l întâmpine și să i se închine! Îi puse metanie de depar-te și strigă:

– Nu te osteni, părinte drag, vin eu să te întâlnesc!

Pustnicul, «stăpânul casei», se blocă. Aruncă ciomagul, alergă lângă acela și-l îmbrățișă, apoi îl luă în chilia lui.

– Bine, dar nu i-ai spus nimic din ce ți-am zis? îl întreabă pe ucenic.

– Absolut nimic! răspunse acesta.

Atunci pustnicul își veni în fire și căzu la picioarele ucenicului său și îi spuse:

– De acum înainte tu vei fi duhovnicul meu, iar eu ucenicul tău! Căci prin ce ai făcut s-au izbăvit două suflete!"¹

Vedeți cât bine face omul când ascunde orice lucru rău pe care-l aude și nu îl vestește aproapelui? Și cu cât mai mult bine face atunci când preface răul în bine și îl transmite așa aproapelui?

E vorba aici de sfânta minciună.

¹ Feenghetmos, vol. 1, 59, cap. 1. 1.

2. E îngăduită minciuna?

Să nu ucizi! Să nu fii desfrânat! Să nu furi! Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău! Să nu dorești casa aproapelui tău; să nu dorești femeia aproapelui tău, nici ogorul lui, nici sluga lui, nici slujnica lui, nici boul lui, nici asinul lui și nici unul din dobitoacele lui și nimic din câte are aproapele tău! (Ieș. 20, 13-17).

Aceste porunci reglementează legătura ta cu aproapele tău: nu necinste soția lui, nu fura de la el, nu-l omorî, într-un cuvânt, nu-i face rău. Din exact același motiv – ca să nu-i faci rău – este interzisă și minciuna. De aceea, mincinos în Vechiul Testament este sinonim cu nedrept, cu escroc. Omul se face plăcut prin mărinimia lui; mai de preț este un sărac bun decât un om mincinos (Pilde 19, 22).

Pierde-vei pe toți cei ce grăiesc minciuna (Ps. 5, 6), spune regele David, deoarece prin minciună îi nedreptățesc pe ceilalți. De aceea și completează: pe ucigaș și pe viclean îl urăște Domnul (Ps. 5, 7). Îi pune alături pe ucigași și vicleni cu cei ce grăiesc minciuna, pentru că toți aceștia îl păgubesc pe aproapele. Ceea ce înseamnă deci că minciuna este păcat, încălcarea a poruncii dumnezeiești, atunci când îl păgubește pe celălalt.

Când aproapele e în pericol

Dar dacă adevărul pe care-l spui îl păgubește pe aproapele? Ar trebui să-l spui? Nu!

Rahav desfrânată a ascuns în casa sa iscoadele evreilor și i-a mințit pe soldații care-i urmăreau (cf. Ios. 2, 4-5). Este ceea ce laudă și Sfântul Apostol Pavel (cf. Evr. 11, 31) și Sfântul Apostol Iacov (cf. Iac. 2, 25).

Sfântul Dionisie din Zakynthos l-a ascuns în mănăstire pe ucigașul fratelui regelui Constantin și i-a mințit pe verii lui, care îl căutau ca să-l omoare. Ceea ce înseamnă că, pentru a sal-

va viața aproapelui nostru, este permis chiar să mințim – tocmai pentru că nu urmărim să-l pierdem, ci să-l salvăm. Cu cât mai mult e „indicată” minciuna când suntem în situația de a slava sufletul lui! Ați văzut „jocul” pe care-l făcea acel ucenic: una îi spunea bătrânul lui și alta spunea el mai departe. Și, prin ce a făcut, a salvat două suflete!

Când ești în pericol

Chiar și atunci când adevărul nu-l păgubește pe aproapele, ci chiar pe tine personal, va trebui să-l spui celui-lalt? Din nou, nu!

Saul îl prigonea pe David. Și David, pentru a scăpa, a fugit pe câmpuri și prin munți. Pe câmp l-a găsit pe prietenul lui, Ionatan, fiul lui Saul. Și David a zis către Ionatan: „Iată mâine este lună nouă și eu trebuie să stau cu regele la masă; dar lasă-mă să mă ascund în câmp până poimâine seară. De va întreba tatăl tău de mine, tu să spui: «David s-a cerut de la mine să se ducă în cetatea sa Bethleem, pentru că acolo se face jertfă anuală

¹ Vezi și Sf. Ioan Sinaitul, *Scara*, Cuv. 26, 33.

pentru tot neamul său»” (I Reg. 20, 5-6). Ionatan i-a spus așa lui Saul și astfel a fost salvat David (cf. I Reg. 20, 28-29).

Și altundeva: Prorocul Samuel trebuia să meargă în Bethleem ca să-l ungă rege pe David. „Cum să merg? Va afla Saul și mă va omori”, se căina prorocul. Iar Dumnezeu i-a zis: Ia cu tine o juncă din cireadă și zi: Am venit să aduc jertfă Domnului. Și cheamă pe Iesei și pe fiii lui la jertfă, și Eu îți voi arăta ce să faci și-Mi vei unge pe acela pe care îți voi spune Eu (I Reg. 16, 2-3). Misiunea principală a prorocului era ungerea lui David, nu jertfa. Însă Dumnezeu i-a spus să rostească jumătate de adevăr, deși chiar și jumătate de adevăr este minciună!

Noi, creștinii, nu trăim în ceruri cu îngerii, ci pe pământ, printre oameni păcătoși. Suntem oi în mijlocul lupilor (cf. Mt. 10, 16). Oameni iscusiți ne încercuiesc cu intenții viclene și sălbatice. Cu astfel de oameni nu trebuie să fim prea direcți, sinceri, deschiși (desigur, nici mincinoși sau înșelători), ci să le dejucăm planurile, să-i păcălim pe lupii cei isteți care vor să ne stăpânească de oameni, ne spune Domnul (Mt. 10, 17). Nu vă lăsați prostiți!

3. *Minciunile proprii*

Cât de ușor cădem în minciună! Vine de la sine, instinctiv. Așa de „mincinos” este sufletul nostru! Plin de patimi și de neputințe!

Și ce să facem? Să urmăm acestei firi și să spunem mereu minciuni și niciodată adevărul? Luați aminte!

Minciuna e permisă doar în situații limită, rar întâlnite, și nu în situațiile de zi cu zi, în treburi obișnuite. Dacă în orice problemă neînsemnată spunem minciuna noastră, chiar și în numele binelui, atunci ne călcăm conștiința, păgubindu-ne pe noi înșine. „Ferește-te de minciună, că aceasta îndepărtează de la tine frica de Dumnezeu.”¹

¹ Avva Isaia Pustnicul, în *Ecloghetinos*, vol. 2, 109, cap. 3, 1.

De aceea și Sfântul Apostol Pavel sfătuiește: Nu vă mințiți unul pe altul (Col. 3, 9).

„Dar eu spun minciuni pentru binele celui alt”, vei zice. „Uite cum diavolul minciunii prezintă pierzania sufletului drept virtute!”¹ Asta deoarece motivul tău nu este dragostea față de aproapele, ci față de tine însuși! De aceea, oriunde îți convine spui o minciunică, iar când nu-ți convine, spui adevărul verde-n față, chit că astfel dai foc altora. Soțului tău îi spui câte o minciună ca să nu se supere pe ce ai făcut, dar vei avea grijă să-i prezinți toate acuzele spuse de fratele lui pe la spate, chiar de-ar fi să se certele! Gândește-te bine!

Când există curăție

„Unde există frică de Dumnezeu și evlavie, mărturisește adevărul în auzul tuturor!”, spune Sfântul Ioan Sinaitul.² În timp ce, oriunde lipsește frica de Dumnezeu, spui instinctiv o minciună!

¹ Sf. Ioan Sinaitul, *Scara*, Cuv. 12, 7.

² *Ibidem*, Cuv. 12, 8.

Dovada:

Cuviosul Ioan, episcopul Coloniei din Asia Mică, mergând la Liturghie a căzut între tâlhari. „Dă-ne tot ce ai la tine!”, i-au zis aceia. Cuviosul le dădu tot ce avea la el. Tâlharii au fost mișcați la inimă, i-au sărutat mâna și au plecat. Cuviosul, întorcându-și buzunarele, găsi câțiva bănuți și se căină: „Vai, vai, ce am făcut! Nu i-am dat și pe aceștia!” S-a întors fugind ca să-i prindă. De cum i-a văzut de departe, a început să-i strige: „Vă rog, așteptați, am găsit câțiva bănuți în buzunar, sunt ai voștri! Iertați-mă că v-am mințit!” Iar tâlharii au devenit creștini!

Oarecând, arianii îl căutau pe Sfântul Atanasie cel Mare. Voiau să-l aresteze, ca să-l omoare. Au aflat că se ascunde în chilia unui monah lângă Nil. Au alergat într-acolo. Sfântul vâslea ca simplu monah într-o bărcuță pe Nil. Nu le-a trecut prin cap că acest monah era marele Atanasie.

– Nu cumva știți unde se ascunde Atanasie?, l-au întrebat.

– E undeva pe aproape, cât să întindeți mâna și l-ați prins, le-a răspuns el. Fugiți, să nu vă scape!

Aceia au fugit și astfel a scăpat patriarhul.

Dacă am fi fost noi în locul lui, am fi rostit cele mai gogonate minciuni. Însă conștiința curată a patriarhului a găsit modul în care să scape fără să spună minciuni pe față. „Să spui adevărul față de tine însuși și niciodată să nu spui minciuni aproapelui tău” (din Shakespeare).

4.
**Minciuna lui
Anania și a Safirei**
(Fap. 5, 1-11)

Citim în Scriptură: Iar un om, anume Anania, cu Safira, femeia lui, și-a vândut țarina. Și a dosit din preț, știind și femeia lui, și aducând o parte, a pus-o la picioarele apostolilor. Iar Petru a zis: Anania, de ce a umplut satana inima ta, ca să minți tu Duhului Sfânt și să dosești din prețul țarinei? Oare, păstrând-o, nu-ți rămânea ție, și vândută nu era în stăpânirea ta? Pentru ce ai pus în inima ta lucrul acesta? N-ai mințit oamenilor, ci lui Dumnezeu. Iar Anania, auzind aceste cuvinte, a căzut și a murit. Și frică mare i-a cuprins pe toți care au auzit. Și sculându-se cei mai tineri, l-au

VORBELE POT RĂNI

înfășurat și, scoțându-l afară, l-au îngropat. După un răstimp, ca de trei ceasuri, a intrat și femeia lui, neștiind ce se întâmplase. Iar Petru a zis către ea: Spune-mi dacă ai vândut țarina cu atât. Iar ea a zis: Da, cu atât. Iar Petru a zis către ea: De ce v-ați învoit voi să ispitiți Duhul Domnului? Iată picioarele celor ce au îngropat pe bărbatul tău sunt la ușă și te vor scoate afară și pe tine. Și ea a căzut îndată la picioarele lui Petru și a murit. Și intrând tinerii, au găsit-o moartă și, scoțând-o afară, au îngropat-o lângă bărbatul ei. Și frică mare a cuprins toată Biserica și pe toți care au auzit acestea (Fap. 5, 1-11).

Anania și Safira au zis o minciună Apostolului Petru și am văzut ce au pățit. Au murit pe loc amândoi.

A fost așa de grav ce au făcut, încât amândoi au fost pedepsiți cu moartea? Desigur că a fost! Altfel n-ar fi fost pedepsiți. Adică, toți cei care spun minciuni urmașilor apostolilor, arhiereilor, sunt ca și cum ar ispiti pe Duhul Sfânt? Și îi așteaptă și pe ei pedeapsa cu moartea, precum pe Anania și Safira?

Dacă ar spune exact aceeași minciună, sigur i-ar aștepta și pe ei

aceeași pedeapsă ori în viața de aici, ori în cea viitoare, deoarece Dumnezeu este drept! Dar ce au mințit cei doi?

Sfântul Ioan Gură de Aur, tâlcuind această întâmplare din Faptele Apostolilor, ne spune următoarele:

„Anania și Safira au fost pedepsiți așa de grav, deoarece au săvârșit păcatul cel grav al sacrilegiului¹! Promiseseră, adică făgăduiseră lui Dumnezeu că tot ceea ce vor lua pe acea țarină vor da în mâinile Apostolului Petru pentru nevoile celor săraci. Îi dădeau, cu alte cuvinte, Bisericii. Deci acei bani nu le mai aparțineau (de vreme ce îi făgăduiseră), ci aparțineau Bisericii, lui Dumnezeu! Și, în timp ce acești bani erau deja afierosiți, ei i-au păstrat pentru ei. Și i-au spus apostolului minciuni în mod fățiș. De aceea au fost pedepsiți!²”

Și Sfântul Ioan completează: „Multe păcate se petrec astăzi, precum se petreceau și înainte de potop. Dar nu vine potop. Mulți păcătuiesc, cum păcătuiau cei din Sodoma și Gomora, dar nu coboară foc din cer să-i ardă.

¹ Ierosolime, batjocorirea celor sfinte (n. tr.).
² PG 60, 100-106.

Și mulți spun minciuni, precum Anania și Safira, dar nu mor îndată. Asta nu înseamnă că vor scăpa. Îi așteaptă locul cel veșnic al iadului.”¹

5. Blestemele

Nu da loc omului să te blesteme (Înț. Sir. 4, 5). Adică nu-l pune pe celălalt într-o situație dificilă, deoarece te poate blestema. Nu-l nedreptăți, nu-l amări. Dacă în mâhnirea lui te blestemă, se poate prinde blestemul său, și atunci? *Iar de le veți face rău și vor striga către Mine, voi auzi plângerea lor (Ieș. 22, 23).*¹

Există situații în care oamenii ce se aflau în mâhnire adâncă i-au blestemat pe cei ce i-au nedreptățit și blestemele lor au prins!

¹ Pentru ca blestemul altuia să prindă, trebuie să existe un motiv. Altfel, blestemul său rămâne „nelucrător”. Precum vrabia zboară și rândunica se înalță în văzduh, tot așa blestemul fără pricină nu nimerește (Pilde 26, 2).

Parinți care în mâhnirea lor, în durerea lor, și-au blestemat copiii „să îngă bucăți” și așa au ajuns, au suferit accidente de mașină. „Să nu prindă rădăcini!”, au zis. Și n-au prins niciodată rădăcini. „Să rămână singuri cuc!”, și au rămas singuri.

Dovada:

Un tată l-a vizitat odată pe părintele Paisie Aghioritul. I-a spus acestuia, între altele, că avea trei fete care, deși avuseseră diferiți pretendenți, nu reușeau să se căsătorească. „Sunt disperat”, i-a zis părintelui. „Nu cumva le-ai blestemat cândva?” „Am zis odată: Să rămâneți singure cuc!” „Asta e cauza!”, i-a răspuns părintele. Și l-a sfătuit să ceară să le facă Maslu.

„Bată-te Sfântu’!”

Înseamnă să iei plata de la Cel Sfânt pentru răul pe care mi l-ai făcut. „Blestem elegant”, a caracterizat Cuviosul Paisie Aghioritul o astfel de urare. Dacă e păcat? Sigur că e păcat, deoarece te rogi pentru răul celui alt,

în vreme ce Dumnezeu vrea să te rogi pentru binele lui (cf. Lc. 6, 27-28).

La fel cum Dumnezeu ascultă blestemele ce-l urmăresc pe cel ce a nedreptățit, tot așa și sfinții ascultă blestemele.

Dovada:

Un monah din Mănăstirea Dionisiu din Sfântul Munte, pe nume Visarion, slujea la metocul mănăstirii, în Halkidiki, în anul 1950. Și zicea: „Mi-am găsit beleaua cu un căprar, Teodor Zagranin. Caprele lui au intrat în metoc, au stricat ceva măslini, ceva răsaduri etc. «Măi Teodore, i-am zis, bagă-ți mințile în cap, că multă pagubă îmi aduci!» Uneori mă amenința, alteori mă batjocorea. «Dacă pe mine nu mă iei în seamă, să te bată sfântu'!» N-a trecut mult timp și a dat scabia în capre și au murit. Avea la brâu trei hârtii de o mie – o sumă mare pentru vremea aceea –, pe care le-au furat șoarecii și le-au mâncat. Doar pe una a găsit-o și a lipit-o. Apoi s-au îmbolnăvit soția și copiii lui. Livada nu mai dădea roade. Teodor aproape înnebunise. Veni smerit și, oftând adânc, mi-a zis: «Bre călu-

găre, ce sfânt e ăsta pe care-l ai aici? Să mă ierți!»¹

¹ Monahul Lazăr Dionisiatul, *Povestiri dionisiate*. Sfântul Ioan Botezătorul, ce strălucește în Împărăția lui Dumnezeu, „l-a pedepsit” pe un amărât de căprar. Nu din răutate, desigur, ci din dragoste! Ca să-și înțeleagă păcatul. Și uite că, după cele ce le-a pățit, a înțeles. Dacă nu ar fi fost pedepsit, ar fi continuat să păcătuiască, pierzându-și astfel sufletul. Deci Sfântul Ioan l-a izbăvit prin relele ce i le-a trimis. Așa „lucrează” sfinții și, mai presus de toate, așa lucrează bunul și iubitorul de oameni Hristos, Cel care S-a răstignit pentru mântuirea noastră!

Cu ea binecuvântăm pe Dumnezeu și Tatăl, și cu ea blestemăm pe oameni, care sunt făcuți după asemănarea lui Dumnezeu. Din aceeași gură ies binecuvântarea și blestemul. Nu trebuie, frații mei, să fie așa. (Iac. 3, 9-10)

6. *Jurăminte, blasfemii, anateme*

Să te juri pe viața ta, pe copiii tăi, sau să te dai pustiului pe tine însuși sau pe fratele tău, sau să-l dai diavolului pe copilul tău, toate acestea sunt păcate. Deoarece nu ai stăpânire nici peste propria ta viață – căci sinuciderea e păcat de moarte –, nici peste copilul tău, nici peste fratele tău, nici peste tine, căci și sinele tău și fratele tău aparțin lui Dumnezeu!

¹ Reluăm: Dacă cel care-i spune fratelui său „nebunule” este vrednic de mare pedeapsă (cf. Mt 5, 22), atunci cel care îl trimite pe fratele său la diavol, cel care blestemă sau alungă, ce pedeapsă merită?

de 38 de ani au bezmeticit prin pustiu, lăsându-și oasele acolo. S-a prins blestemul lor!

Sângele Lui asupra noastră și asupra copiilor noștri! (Mt. 27, 25), strigară într-un glas cei din poporul iudeu înaintea lui Pilat. Au aruncat anatema asupra lor și asupra copiilor lor; și-au cerut osândirea!

De atunci au încetat să fie poporul lui Dumnezeu și au devenit sinagoga satanei (cf. Apoc. 2, 9). Nu mai au nici o legătură cu Hristos! De aceea a și spus un înțelept că mai ușor este să albești pielea unui negru decât să faci din iudeu creștin.

Deci, să nu-L provocăm pe Dumnezeu nici cu anatemele noastre, nici cu blasfemiile noastre, nici cu jurămintele sau blestemele noastre!¹

¹ În Biserică avem rugăciuni speciale care „dezleagă” blestemele, jurămintele, anatema etc. Dacă cineva a primit un blestem sau anatema de la preot, va trebui să i se citească de acel preot sau de episcopul celui preot. Dacă a fost blestemat de episcop, atunci acela trebuie să-i citească, sau urmașul său, sau cineva din Sinodul din care face parte.

7.

Cuvintele preoților

Noi, preoții, trebuie să fim foarte atenți la cuvintele noastre, la amenințările ce ies din gura noastră. Este posibil ca o vorbă grea spusă de noi cuiva ori un blestem să prindă și acela să se găsească legat, după cuvântul Domnului: *Oricâte veți lega pe pământ vor fi legate și în cer, și oricâte veți dezlega pe pământ vor fi dezlegate și în cer* (Mt. 18, 18).

Dovada:

Sfântul Mercurie a trăit și a fost martirizat în secolul al III-lea în Capadocia. Avea ca vecin și prieten un preot bețiv. Zi și noapte petrecea prin cârciumi. Într-o zi, primarul făcea poimenire pentru părinții săi și și-a trimis slujnica să-l anunțe pe preot. Preotul

s-a întors acasă pe seară, beat. Și, în loc să se culce alături de soție, s-a culcat cu slujnica aceluia. Iar dimineața urma să slujească!

Cu inimă grea merse la biserică. Pe când săvârșea Proskomidia, i s-a arătat îngerul Domnului și i-a spus:

– Noi, îngerii, ne acoperim fețele cu aripile ca să nu vedem chipul sfintei prefaceri, iar tu, care ai curvit aseară, ai venit să slujești? Afurisit să fii!

– Eu, afurisit? Afurisit să fii și tu!, îi spuse preotul.

Și din acea clipă îngerul rămase nemișcat, blocat în biserică. Nu mai putea urca la cer, la tronul lui Dumnezeu. Martiriu pentru înger!

Nu au trecut multe zile și în oraș a avut loc o înmormântare. Pe când preotul rostea: *Că Tu ești învierea și viața...* s-a ridicat mortul și i-a zis:

– Chiar de vei învia și morți, tot nevrednic ești!

Cei de față s-au smintit, iar preotul se mută cu toți ai lui într-un alt sat. Cu timpul, preoteasa, copiii, chiar și nepoții muriră pe rând. Doar acesta rămase în viață. Ajunse la 100 de ani, apoi la 150, și nu murea. Ajunse apoi la 200, la 250, și trăia încă. Ba chiar

la 350 de ani încă nu murise. Lucru tainic!

Era de ziua praznicului Sfântului Mucenic Mercurie (25 noiembrie), care era și hramul bisericii unde ajunse se preotul. A venit și episcopul. După Liturghia praznicului, episcopul, preotul și alții s-au așezat la masă.

Episcopul a început să povestească despre martiriul sfântului. Atunci preotul sări și spuse:

– Eu, Preasfințite, am văzut cu ochii mei cele pe care le povestiți. Vă jur! Spun adevărul. Sfântul a fost prietenul și vecinul meu. De multe ori am mâncat împreună. Când a fost martirizat, am fost aproape de el și am văzut tot.

– Dar tu pari de 40 de ani, iar sfântul a mucenicit acum 370 de ani, ce tot spui acolo?, îi răspunse episcopul.

Atunci preotul mărturisi episcopului tot.

– Ești legat de îngerul care te-a afurisit, deoarece ai slujit nefiind vrednic, îi spuse episcopul. Și de nu te va dezlega îngerul, nu prea poți muri. Și îngerul e legat de tine și nu poate urca la cer la tronul lui Dumnezeu așa cum tare ar dori. Să mergi în acea bi-

serică să-l dezlegi pe înger și el să te dezlege pe tine!

Și, într-adevăr, a mers împreună cu episcopul. Orașul ajunsese în paragină. Cum să-și amintească părintele unde fusese biserica? Într-un târziu, găsi între niște copaci ruinele vechii biserici, cea unde slujise. Ajungând în dreptul altarului, îl găsi pe înger stană de piatră întocmai ca demult, așteptându-l pe preot.

– Hai să ne iertăm! îi spuse îngerul.

– Să fii dezlegat!, îi răspunse preotul.

– Fii și tu dezlegat! îi răspunse îngerul.

Și îndată dreptul își dădu sufletul în fața episcopului, iar îngerul urcă bucuros spre cer.

Vedeți? Un preot curvar cu o singură vorbă spusă l-a făcut nemișcat vreme de sute de ani pe un înger din cer! Așa greutate au cuvintele preotului! De aceea n-ar trebui ignorate cuvintele grele ale preoților, care din slăbiciune omenească pot izbucni la furie, ci ar fi bine să avem smerenie și să le cerem iertare.

8. Gura și Sfânta Împărtășanie

Ia întâi agheasmă și apoi să-i „Irostești numele”, ne sfătuiau mai demult cei vârstnici, când vorbeam de cineva pe care-l prețuiam. Înțelegând din asta cum să vorbim despre oameni sfinți, având doar gură curată.

Cum ar trebui să fie de curată gura omului ca să poată vorbi despre Dumnezeu Cel preacurat! Pentru ce tu istorisești dreptățile Mele și iei legământul Meu în gura ta? Ai urât învățătura și ai lepădat cuvintele Mele înapoia ta. De vedeai furul, alergai cu el și cu cel desfrânat partea ta puneai. Gura ta a înmulțit răutate și limba ta a împletit vicleșug (Ps. 49, 17-20).

După Sfântul Ioan Gură de Aur, unui astfel de om – care stă și osândește – nu i se cuvine nici să citească Scripturile.¹

Sfintele [sunt ale] *sfinților!* Mai ales cel care îl osândește pe preot este nevrednic să intre chiar și în curtea bisericii. „Dacă îl învinuiești pe duhovnicul tău, cum crezi că ești vrednic să te atingi de ușile cele sfinte?”²

Și dacă celui ce osândește nu i se cuvine să vorbească despre Dumnezeu, nici să citească Scriptura, nici să intre în biserică, cu cât mai mult nici să se împărtășească?

Sfântul Vasile cel Mare îi pune canon celui ce bârfește sau sporovăiește ca șapte zile să nu se împărtășească.³ Același canon îl dă și celui ce ascultă bârfa fratelui.⁴ Pe de o parte, zice că este bine și folositor ca omul să se împărtășească zilnic⁵, pe de altă parte, celor care cad în aceste păcate le pune canon să stea neîmpărtășiți o săptămână⁶. În continuare, spune că înju-

¹ PG 59, 454.

² PG 51, 204.

³ PG 31, 1305.

⁴ PG 31, 1101.

⁵ PG 32, 484.

⁶ PG 31, 1101.

rătura ce îl jignește pe aproapele este mai gravă decât flecăreala și bârfa. „Cel care înjură este mai murdar decât câinele care se întoarce la vârsătura lui”, scrie Sfântul Ioan Gură de Aur.¹ De aceea, sfântul ajunsese să spună că l-ar împărtăși mai degrabă pe cel care mănâncă necurății decât pe cel care înjură.²

– Părinte, dacă fumez, mă pot împărtăși?, îl întrebă o doamnă pe un duhovnic.

– Mai bună e gura care fumează decât gura care osândește și înjură!, veni răspunsul.

Și avea mare dreptate duhovnicul!

¹ PG 60, 233.

² Idem.

Cuprins

Prolog	5
--------------	---

PARTEA I

1. Limba – fiară neîmblânzită.....	7
2. Pune frâu!	10
3. Nu te băga!	13
4. Punctul slab.....	17
5. De la cuvinte la fapte.....	20
6. Anturajul – troacă de porci.....	24
7. „Ai gura stricăta!”	27
8. Ucigași de oameni	31
9. „L-am bălăcărit!”	35

PARTEA A II-A

1. Înainte de a vorbi.....	39
2. Fii atent ce spui și ce auzi!.....	42

CUPRINS

3. Judecata	47
4. Osândirea	50
5. Când este permis?	54
6. Judecarea și osândirea preoților .	58
7. Judecarea preotului și pedeapsa .	61
8. De ce osândim?.....	64
9. Calomnia	68
10. Când jignești	72
11. Când ești jignit	75
12. Jignire sfântă și jignire păcătoasă	81

PARTEA A III-A

1. Sfânta minciună	85
2. E îngăduită minciuna?.....	88
3. Minciunile proprii	92
4. Minciuna lui Anania și a Safirei (Fap. 5, 1-11)	96
5. Blestemele	100
6. Jurăminte, blasfemii, anateme. .	105
7. Cuvintele preoților.....	109
8. Gura și Sfânta Împărtășanie . .	113

DIFUZARE:

S.C. Supergraph S.R.L.
Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
031216, București
Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84
e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro
www.sophia.ro

Vă așteptăm la
LIBRĂRIA SOPHIA
str. Bibescu Vodă nr. 19,
040151, București, sector 4
(lângă Facultatea de Teologie)
tel. 021-336.10.00; 0722.266.618
www.librariasophia.ro

*Sacrifică puțină vreme pentru a răsfoi
cărțile noastre:
este cu neputință să nu găsești ceva
pe gustul și spre folosul tău!*

PRINT
multicolor

SERVICII TIPOGRAFICE COMPLETE

Str. Bucium nr. 34 Iași
tel.: 0232/211225
fax: 0232/211252
office@printmulticolor.ro
www.printmulticolor.ro